Бүгү чурттарның пролетарийлери, катыжыңар!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үндезилетинген

1951 март 14 среда № 51 (2225)

ӨРТӨӨ 20 КӨП.

Бо хүнгү солунда:

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң сессиязы (1 арын).

ПАРТИЯ АМЫДЫРАЛЫ: — Колхозта партия организациязы (1 арын).

Колхоз тудугларында (2 арын)

Б. Мартынов — Совет Эвилеинде (2 арын).

С. Тушков — Колхозчуларның массалыг өөредилгезин экижидер (3 арын).

А. Кочетков — Англияның пролетариадының ядараашкыны (4 арын).

Дөрт күрүнелерниң даштыкы херектер министрлериниң оралакчыларының баштайгы чөвүлел хуралы (4 арын).

Малдың чаш төлүн бүрүн камгалап доруктурар

Партия болгаш чазак ниитиниң мал ажылын хөгжүдериниң үш чыл планының дугайында доктаалынга көдээ ажыл-агыйның ол чугула адырын көдүреринiң тодаргай программазын төлевилээн.

Дыка хөй колхозтар мал ажылын хөгжүдериниң үш чыл планын хуусаазында күүседип, бодунуң өөр малының бөш санын көвүдедип, шынарын экижидип, мал ажылының хөй продукцияларын күрүнеге берип, колхозтуң байлаан болгаш колхозчуларның чаагай чоруун улгатырып турар.

1951 чыл—үш чыл планның талазыбиле ажылдың сөөлгү чылы. Колхоз бүрүзү аңаа доктааткан онаалганы күүседкен турарын, үш чыл планы үгле долдур эвес, харын ажыр күүсетингген турарын чеңдип алыр деп сорулга көдээ ажыл-агый органнарының мурнунда туруп турар.

Мал ажылында шиитпирлиг үелериниң бирээзи—малдың төрүүр кампаниязы ам эгелээр. Төрүтүнген бүгү чаш төлдү камгалап алыр, долу үнелиг, бедик продуктулуг малды оон өстүрүп доруктурар—деп сорулга бүгү колхозтарның, малчын бүрүзүнүң мурнунда туруп турар. Зоотехник, ветеринар ажылдакчыларының хүлээлгези—колхозтарга, малчыннарга ол талазы-биле дузалаары, колхозтарның баштаар черлери-биле кады салган сорулгаларны күүседиринге дузалаар бүгү-ле үүлдерни тургузары болур.

Малдың чаш төлүн камгалап алырының чугула үүлүнүң бирээзи—чаагай-жыткан, делгем, арыг-шевер, чылыг, чырык оран-сава болур. Оран-саваның сыңышпас, тыкпыш чоруу мал аарыын иептередиринге болгаш чаш төлдүң хораарынга чайлаш чок чедирер. Сагыш човаңгыр ээлер ону кажан-даа болдурбас. Олар төрүүр болгаш чаш малга арыг-шевер, чылыг оран-саваны чогуур өйүнде белеткеп ап турар.

Малдың төрүүр үезинге баш бурунгаар эки белеткелдиг колхозчу малчыннар малдың чаш төлүн чыл бүрүде менди өстүрүп доруктуруп ап турар. Чижээ, Тес-Хем районда Сталин аттыг колхозтуң чылгычызы С. Шойдак 1950 чылда 103 кулуннарны, ол-ла районда Ленин аттыг колхозтуң хойжузу Седен 181 хураганнарны, Чөөн-Хемчик районнуң Хөндергей сумузунда «Кызыл Тараачын» колхозтуң хойжузу Сотпа 124 хураганнарны, Кызыл районда Чкалов аттыг колхозтуң хойжузу М. Метпир 283 баш анай, хураганнарны, Сүт-Хөл районда Киров аттыг колхозтуң хойжузу Долума 190 хураганнарны чаңгыс-даа баш хоратпайн бүрүн камгалап алганнар. Ол ышкаш Бии-Хем районда Кочетов аттыг колхозтуң бызаа ажаачызы А. Алексеенко, хаван ажаанчызы П. Формова олар малдың чаш төлүн хорамча чокка доруктуруп алган болгаш оон-даа өске мурнакчылар областың элээн хөй колхозтарында бар.

Ниитиниң мал ажылын өстүреринiң үш чыл планы малдың баш санының улуг өзүлдезин, оон продуктулуун бедидерин көрүп турар. Ынчангаш бедик шынарлыг чаш төлдү четче доруктуруп өстүрер сорулга улуг ужур-дузалыг болуп турар.

Үгле эки азырал, ажаалга, долу үнелиг чемгерилге турда малдың чаш төлүн четче камгалап ап, оон шынарын бедидип болур деп үвени мурнакчы малчыннарның дуржулгазы көрзүзүп турар.

Ынчангаш бүгү малчыннар малдың чаш төлүн менди өстүрүп доруктурарынче онза кичээнгей салган турар ужурлуг. Ам Каа-Хем, Бии-Хем, Эрзин, Тес-Хем, Таңды, Улуг-Хем, Кызылдың көдээ, Бай-Тайга районнарның колхозтарында «Өөк» болгаш «Элегес» совхозтарында хөй мал төрүп эгелээн. Ооң-биле чергелештир областың чамдык колхозтарында инек мал база төрүп турар.

Бистиң областың колхозтарында мал ажылының фермаларының ажылында улуг четпестериң бирээзи болза, азырал, ажаалгазын багай организастаанының хараазы-биле чаа төрүтүнген малдың чаш төлүнүң хөйү-биле хорап турары болур. Чижээ, Бай-Тайга районда «Мурнакчы» колхозтуң, Тес-Хем районда Сталин аттыг колхозтуң, Таңды районнуң «Чаа орук», «Кызыл партизан», Калинин аттыг колхозтарында, Каа-Хем районнуң «Кызыл-Тук», «Сталинчы орук» колхозтарында малдың чаш төлү элээн хорамчалыг болуп турар. Бо колхозтарда малдың чаш төлүн өстүрүп доруктурарының тодаргай системазы чок, чаш малга таарышкан арыг-шевер, чылыг, делгем кажаалар чок болганының ужурундан ол колхозтар чаш малды сыңышпас, карацгы соок кажааларда тудуп турар.

Малды шын болгаш үзүктел чок чемгерери—бедик продуктулуг малды өстүреринiң чугула үүлү болур. Мал чемнерин камныг чарыгдаары, оларны чемгерилгеге белеткээри—ферма эргелекчизи бүрүзүнүң, малчын бүрүзүнүң дорт хүлээлгези болур. Төрээн малга болгаш чаш малдарга онза кичээнгей салыр, оларга четчир санныг, долу үнелиг чемнерни үндүрүп бээр болгаш оларга эки чемгерилгени хандырар ужурлуг.

Колхоз бүрүзүнүң болгаш малчын бүрүзүнүң сорулгазы болза, бо чылын төрүтүнген чаш малдың хораар чоруун болдурбазы, чаш малдың азырал, ажаалгазын болгаш чемгерилгезин эдилгежидери болур.

Колхоз бүрүзү, мал ажылының ферма бүрүзү төрүүр малга, чаа төрү түнген чаш малды өстүрүп доруктурарына таарышкан кажааларны, дуржулгалыг малчыларны баш бурунгаар белеткээр хүлээлгелиг. Төрээн малдың, оон чаш төлүн азыраарынга эң эки сигенни, концентраттыг чемнерни үндүрүп бээр херек. Ол ышкаш төрүүр малды хайгаараар, чаа төрүтүнген малды хүлээп алыр дүн-хүн иштинде үзүктел чокка ажылдаар дежурныйларны эң эки малчыннарның иштинден ферма бүрүзүнге тургузары чугула.

Районнарның көдээ ажыл-агый химдистериниң, зооветеринар участоктарының болгаш пунктуларының зооветспециалистери мал ажылының фермаларының ажылдакчылары-биле чаа төрүтүнген анайларны, хураганнарны, бызааларны, кулуннарны болгаш хаван ооларын доруктуруп өстүреринiң талазыбиле айтырыгларның дугайында кыска хуусаалыг семинарларны доп-дораан эртирер хүлээлгелиг.

Бо чылын малдың бүгү чаш төлүн бүрүн камгалап алган турар ужурлуг. Бо чылын төрүтүнер малдың чаш төлү ниитиниң малынга үгле сан талазы-биле немелде болур эвес, харын оон шынарын экижидер. Ниитиниң малының шынар талазы-биле экижидилгезиниң дугайында үш чыл планының негелдезин күүседир дээш областың чамдык колхозтары эрткен чылда-даа он-он үрелиг бүдүрүкчүлерни садып алган. Ол бүдүрүкчүлер эки салгакчыларны берип турар, оларны канчап-даа тургаш камгалап алыр херек. Колхозтарда ниитиниң мал ажылының баш санының өзүлдези-биле малдың шынарын экижидер болгаш оон продуктулуун бедидер ажылды шын холбаштырганда мал ажылының улуг көдүрлүүшкүнүн чеңдип алыр дугайында партияның болгаш чазактың айтыышкыны үгле ынчаарда күүсетинген турар.

Бо чылын төрүүр малдың чаш төлүнден долу үнелиг малды өстүрүп доруктурар деп харыысалгалыг сорулга мал ажылдакчыларының мурнунда туруп турар. Олар болза, бедик продуктулуг малдың чаш төлүнче онза кичээнгей салыр ужурлуг. Ол мал болза, өөр-бөлүк малды улам ыңай экижидериниң, оон продуктулуун бедидериниң үндезини болур төлээде, оларга эң эки азырал, ажаалганы тургузар херек.

Көдээ ажыл-агый органнарының удуртукчулары, зоотехниктер болгаш ветеринар ажылдакчылары мурнакчыларның дуржулгазын калбаа-биле иептередир, ону ферма бүрүзүнге иептередиринге дузалаар хүлээлгелиг. Олар болза, колхозтарның баштаар черлери-биле кады ажыл-агый бүрүзүнде бар болуп турар чедир ажыглатынмаан аргаларны илередир, оларны ажылхерекче киирер, ынчангаш малдың чаш төлүн өстүрүп доруктурарынга, ниитиниң продуктулуг мал ажылын хөгжүдериниң үш чыл планын чедиишкинниг күүседиринге эң эки байдалды тургузар херек.

Улгатырган колхозтуң беш чыл планы

ВОРОНКОВО. (Молдав ССР). Калинин аттыг улгатырган колхоз ажыл-агыйны сайзырадырының беш чыл планын ёзугаар улуг тудуг ажылдарын чорудар.

Шупту 70 ажыг ниити бажыңнарны, мал кажааларын болгаш ажыл-агый тудугларын, электростанцияны, дузалал бүдүрүлгелерин тудуп тургузарын ында көрген. Үгле бо чылын тудуг ажылдарынга 1.800 муң рубльди берген.

Воронковонуң чөөн көзээнге колхозчу хоорайжыгаштыр тургузар деп шиитпирлээн. Суурнуң планын кылып тургускан. Бүгү-ле бажыңнарны, Кишинёв архитекторларының ажылдап кылганын ёзугаар тускай төлевилел-биле тудуп тургузар.

Мал ажылында чаа беш чыл планын база боттандырып эгелээн. фермаларда электри күжү-биле сүт саар аппаратларны, малга чем белеткээр механизмнерни тургузуп турар. Уксаалыг малдарның фермаларын тургузуп турар.

(СӨТА).

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң сессиязы

Эвилелдиң Совединде

Марттың 9-та Кремльдиң Улуг ордузунга эртенгиниң он-бир шакта Эвилелдиң Совединиң үш дугаар хуралы ажытынган.

Дарганың столунуң артында — Эвилелдиң Совединиң Даргазы **Н. А. Яснов**, оон оралакчылары **А. И. Кириченко, Т. М. Зуева, А. Ю. Снечкус, А. И. Ниязов.**

Чазак ложаларынга эштер **К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, А. А. Андреев, Н. С. Хрущёв, Н. М. Шверник, М. А. Суслов, П. К. Пономаренко** олар көстүп келирге депутаттар болгаш аалчылар үр адыш-часкаашкыннары-биле уткааннар.

Хүннүң чугаалажыр айтырыы — 1951 чылда Күрүне бюджединiң төлевилелиниң талазы-биле саналдар.

Бир дугаарында чүве чугаалаан **З. Н. Чдубианишвили** чоокта чаа совет эрге-чагырганың тургустунганындан бээр үжен чыл оюн демдеглээн Грузин ССР-ниң ажылчы чоннарының канчаардаа аажок улуг чедиишкиннериниң дугайын чугаалаан. Грузия үгле алдарлыг көдээ ажыл-агыйлыг эвес, харын улуг, суг күжү-биле ажылдаар электростанцияларлыг, металлургия үлетпүрлүг, машина-тудуглуг республика болу берген. Республиканың чырыдыышкын эртем, литература болгаш уран-үүл талазы-биле чедиишкиннери элээн хөй. Грузияның ажылчы чоннарының мурнунда ам чаа сорулгалар туруп турар. Чооку чылдарның иштинде кызыл-тас тарылгазының шөлүн үш катап калбартыр, оон дүжүдүн улгатырар, чаа виноградниктерни болгаш шайның база чимистиң плантацияларын тургузар деп турар.

Бүгү совет улустуң тайбың тургузулганың шиитпирлиг көдүрлүүшкүнүнүң тодаргай чижектерин депутат **Г. А. Малехоньков** (Куйбышев область) бодунуң чугазынга көргүскен.

Эш И. В. Сталинның инициативазыбиле делегейде эң күүлүг Куйбышевтиң суг күжү-биле ажылдаар электростанциязының тургузуушкуну эгелээн. Коммунизмниң ол улуг тудуу бүгү крайның ёзулуг чечектелиишкининге канчаар-даа аажок улуг оруктарны ажыдып турар, колхозчулар боттарының күш-ажылы-биле Волганың гигантызының тургузуушкунунга киржип турар. Куйбышев болгаш Ульяновск областарның чеди муң ажыг колхозчулары кыска хуусааның иштинде күстүң, частың болгаш кышкы шуурганның үезинде тудуг шөлүнге демир оруктуң чоокшуладыр оруктарын салгаш ёзулуг маадырлыг чорукту илереткеннер.

Партия болгаш чазак суг-белдириниң тургузукчуларының дугайында канчаардаа аажок улуг сагыш-салыышкынны илередип турар. Үгле бо чылын тургузукчуларга он-он муң дөрбелчин метр чуртталга шөлүн дужаар ужурлуг болгаш өөредилге черлерин, эмнелгелерни болгаш культур чуртталганың өске-даа черлерин тургузуп бээр.

ССРЭ-ниң Аъш-чем үлетпүрүнүң министри **Д. В. Павлов** аъш-чем үлетпүрүнүң бүдүрүлгелерин катап тургузар болгаш чаазы-биле тургузар дугайын база оларны сайзырацгы техника-биле чепсеглээр дугайын чугаалаан.

Депутат **С. А. Вагапов** Башкир АССР-ниң ажылчы чоннарының чедиишкиннериниң дугайын чугаалаан.

1950 чылда республиканың үлетпүрү продукция үндүрүлгезин улгатыргаш чыл планын ажыр күүсеткен. Колхозтар болгаш совхозтар эки дүжүттү үндүрүп алган болгаш тараа белеткелиниң планын хуусаазының бетинде күүсеткен, ынчангаш мурнуку чылга бодаарга күрүнеге каш миллион пуд тарааны хөйну дужааган.

Депутат Вагапов оон соонда Башкир АССР-ге чамдык министерстволарның четпес дузаламчыларының дугайын чугаалаан. Бо чорук ылаңгыя Эът болгаш сүт үлетпүрүнүң база Нефти үлетпүрүнүң министерстволарынга хамааржыр.

Депутат **Б. Алтыбаева** (Туркмен ССР) эш Сталинның инициативазы-биле боттанып турар Туркмениянның Кол каналының тургузуушкунунуң дугайында И. В. Сталинга туркмен улустуң кызылгаар чок өөрүп четиргениниң дугайын чугаалаан. Коммунизмниң улуг тудуунуң боттаныышкыны совет Туркмениянның шырайын үндезини-биле өскертир. 1.300 муң гектар үнүш дужуттуг чер шиңгээтинип алыр болгаш Кара-Кумнуң элезин ховуларында 7 миллион гектар одарлар суггартынар. Чүс-чүс муң гектар черге ыяш тарытынар. Күчүлүг суг күжү-биле ажылдаар электростанциялар үлетпүрге болгаш көдээ ажыл-агыйга электроэнергияны бээр. Соңгу болгаш Барыын Туркмениянның кургаг ховуу районнарынга көдээ ажыл-агыйның улуг областары тыптыр болгаш үлетпүрнүң чаа төптери өзер.

Депутат **Я. Э. Калнберзин** (Латви ССР) Совет Эвилелиниң улустарының акы-дуңма дузаламчызы-биле Совет Латвияның чеңдип алган кайгамчыктыг тиилелгелериниң дугайын чугаалаан. Республиканың дайын үезинде үргедтинген үлетпүрү үгле катап тургустунган эвес, харын амгының техниктиг суурунга чаартынып тургустунган.

Дайын сөөлүндеги үеде латыш улустуң шылгарангай чедиишкиннери болза, көдээ ажыл-агыйның социалистиг эде тургузуушкуну болур. Республиканың көдээ ажыл-агыйының ажылдакчылары чооку чылдарда көдээ ажыл-агый культурларының дүжүдүнүң шуут бедиишкинин чеңдип алыр деп шиитпирлээннер.

Депутат Калнберзин 1951 чылда Күрүне бюджедин бадылаар дугайында мурнунда үүве чугаалаан депутаттарның саналынга катышкан.

Депутат **А. Суеркулов** (Киргиз ССР) Киргизияның ажыл-агый болгаш культур амыдыралының бүгү адырларында болгулаан улуг өскерлиишкиннерниң дугайын чугаалаан.

Республиканың экономиказының болгаш культуразының хөгжүлдезинiң дугайында большевик партияның болгаш совет чазактың сагыш-салыышкынының чаа херечилели болза, дайын мурнунда 1940 чылда бюджетти ийи чартык катап ажып турар 1951 чылда Киргиз ССР-ниң күрүне бюджеди боттарының бүгү күжениишкинин чурттуң иштинге бедик шынарлыг балык продуктузун элбекшидиринче салырын чугаалаан.

Депутат **Д. Мамедова** (Туркмен ССР) дайын сөөлүндеги сталинчы беш чыл планнарын күүседир талазы-биле Туркмениянның ажылчы чоннарының чедиишкиннериниң дугайын чугаалаан. Республиканың продукциязының үндүрүүшкүнү ийи чартыктан ажыг катап улгаткан. Эрткен чылын хөвең тарыкчылары хөвеңниң сөөлгү чылдарда эңне бедик дүжүдүн үндүрүп алган.

Грузин улустуң чедиишкиннериниң дугайында тодаргай фактыларны депутат **К. С. Цимакуридзе** бодунуң чугаазынга чугаалаан. Республикада хөмүр-даш казыышкыны, металл болбаазырадыр станоктар бүдүрүлгези дайын мурнунда деңнелди элээн ашкан, электроэнергияның бүдүрүлгези улгаткан, кол культураларның дүжүдү бедээн, ол чорук аъш-чем үлетпүрүнүң өзүлдезин хандырган. Ам Грузия Совет Эвилелиниң бүгү областарынче шайны, таапкыны, консервилерни, чимис арагазын болгаш шампанскоени чедирип турар.

Депутат Цимакуридзе Электри станцияларның, Автомобиль болгаш трактор үлетпүрүнүң база Орук харылзааның Министерстволарындан шиитпирлээри хамааржыр элээн айтырыгларны тургускан.

Депутат **Н. Додкудоев** (Таджик ССР) Таджик республиканың үлетпүрүнүң болгаш көдээ ажыл-агыйының чедиишкиннериниң дугайында фактыларны чугаалаан. Республиканың хөвең тарыкчылары хөвеңниң дүжүдүнүң талазы-биле Совет Эвилелинде бир дугаар черни болгаш чиг-хөвеңниң ниити чыылдазының талазы-биле ийи дугаар черни алгаш эң бедик дүжүттү алганнар. 1950 чылда колхозтарның орулгазы 700 миллион рубльге улгаткан болгаш чүс-чүс колхозтар миллионерлер болу берген.

Колхозтарны улгатыр катыштырарыбиле холбашкан сорулгаларның дугайында чугаалааш, депутат Додкудоев тудугга эргежок чугула материалдарны республикаже сөөртүп киирериниң талазы-биле планын Центросоюзтан күүсетпейн турарын шүгүмчүлээн.

Депутат **Г. Я. Рудь** (Молдав ССР) дайын сөөлүндеги сталинчы беш чыл планында молдав улустуң тиилелгелериниң дугайын чугаалаан. 1950 чылдың планын ажыр күүсеткеш, Молдавиянын бүдүрүлгелери дайын мурнунда 1940 чылга бодаарга ийиден ажыг катап хөй продукцияны үндүрген. Көдээ ажыл-агый дүрген темпилер-биле хөгжүп турар. Трактор паркызының күчү-шыдалы дайын мурнунда деңнелинге бодаарга барык 10 катап улгаткан.

Культура талазы-биле элээн чедиишкиннер чеңдип алдынган. Чоокта чаа ССРЭ-ниң Эртемнер Академиязының салбыры тургустунган.

Тудуг болгаш орук машиналар тудуунуң министри **С. Я. Фомин** тудуг индустриязының деңнелиниң бедик көдүрүлгениниң дугайында чугаалаан. Дайын сөөлүнде беш чылдарның дургузунда министерствонуң бүдүрүлгелер болгаш эртем-шинчилел организациялары совет конструкторларның кылганы машиналарның 450 ажыг чаа хевирлерин шиңгээдип алган.

Депутат **К. Ф. Ляудис** болза, Совет Эвилелиниң акы-дуңма өг-бүлезинде үлетпүрнүң, көдээ ажыл-агыйның болгаш культураның хөгжүлдезинде кайгамчыктыг чедиишкиннерни чеңдип алган литва улус коммунизмче база-ла бүзүрелдии-биле бурунгаар бар чыдар деп чугаалаан.

Дайын сөөлүндеги беш чылдарның үезинде республикада үлетпүрнүң чаа адырлары тургустунган болгаш станоктарның, электромоторларның, бус трубиналарының бүдүрүлгези эгелээн. Торф казыышкыны дайын мурнунда турганынга дөмейлээрге беш катап өскен болгаш электроэнергияның бүдүрүлгези—үш чартык катап өскен.

Депутат Ляудис Электри станциялар Министерствозунуң болгаш Химии үлетпүр Министерствозунуң кичээнгейин экономикага чугула ужур-дузалыг элээн айтырыгларны шиитпирлээринге республикага эргежок чугула улуг дузаламчыны көргүзерин чугаалаан.

Депутат **П. Тургумбаева** (Киргиз ССР) киргиз улустуң күш-ажыл талазыбиле тиилелгелериниң дугайын чугаалап тура республиканың ажылчы чоннарының материалдыг чаагай байдалының чыл тудум-на экижип турарының солун чижектерин чугаалаан. Ажылчыннарның болгаш албан хаакчыттарның саны дайын мурнунда деңнелге бодаарга 1,4 катап, ажыл төлевириниң фондузу 2,4 катап өскен. Колхозтарның орулгазы ийи катап өскен.

Депутат Тургумбаева республиканың капитал тудуушкуннарын эргежок чугула материалдар-биле багай хандырып турар ыяш үлетпүрүнүң болгаш кара металлургияның министерстволарын шүгүмчүлээн.

Депутат **В. Г. Ефимова** (Чуваш АССР) Чуваш Автономнуг республиканың чижээн алгаш, ленинчи-сталинчы национал политиканы хажык чок чоруткаными ачы-хавыяазы-биле Россияның хожудангай чораан областары сайзырангай бедик индустрилиг, механизастатынган улуг көдээ ажыл-агыйлыг, национал хевирлиг, социалистиг утка-шынарлыг мурнакчы культурлуг чечектелип турар социалистиг республикалар болу бергенин чугаалаан.

Алдарлыг кан өзилдирикчизи депутат **Л. А. Тебеньков** (Удмурт АССР) республиканың ажылчы чоннары партияның болгаш чазактың сагыш-салыышкынынга чүткүлдүг күш-ажылы-биле харыылап турарының дугайын чугаалаан.

Эрткен чылын Ижевскиниң металлургчуларының инициативазы ёзугаар дериг-херекселди мөөңү-биле бедик бүдүрүлгелиг ажыглаары дээш патриоттуг шимчээшкин төрүтүнген. Бо чорук үгле бистиң бригадавыска 1950 чылдың пландан дашкаар 2 муң тонна канны үндүрер арганы берген деп депутат Тебеньков чугаалаан. Коммунизмниң сталинчы тудугларынга хөй металл херек деп үвени билир бис, ол металлды бар болдурар дугайында бүгү үвени кылыр бис деп Тебеньков чугаалаан.

Ооң-биле Националдар Совединиң өө хуралы хагдынган.

(СӨТА).

Националдар Совединде

Марттың 9-та кежээкиниң 6 шакта Кремльдиң Улуг ордузунга Националдар Совединиң үш дугаар хуралы ажытынган.

Дарганың столунуң артында — Националдар Совединиң Даргазы **Ж. Шаяхметов**, Дарганың оралакчылары депутаттар **М. Т. Якубов, М. В. Зимянин, В. Т. Лацис, Т. М. Матиашвили.**

Чазактың ложаларынга эштер **Н. А. Булганин, А. И. Микоян, А. Н. Косыгин, Н. М. Шверник, М. Ф. Шкирятов,** үнүп келирге депутаттар болгаш аалчылар өөрүшкү-биле уткааннар.

Хүннүң чугаалажыр айтырыы —1951 чылда ССРЭ-ниң Күрүне бюджедин чугаалажырын үргүлчүлээри.

Индир кырында—депутат **И. И. Сюкияйнен** (Карело-Фин ССР) бүгү делегейниң кичээнгейиниң төвүнде эш И. В. Сталинның «Правданың» корреспондентизи-биле беседазы турар, ында бүгү делегейге быжыг тайбың дээш демиселдиң программазын улуг баштыңчы тодаргай чугаалаан деп Сюкияйнен чугаалаан. Тайбыңга ынак сталинчы даштыкы тайбың политика 1951 чылда ССРЭ-ниң Күрүне бюджединде илередингеп.

Депутат Сюкияйнен Карел-Фин ССР-ниң ажылчы чоннарының чедиишкиннериниң дугайын чугаалаан.

Депутат **М. В. Зимянин** (Белоруусс ССР) кыска хуусааның иштинде дайынның аар-бергезин үгле узуткаан эвес, харын социалистиг экономиканың, эртемниң болгаш культураның көстүп көрбээн көдүрлүүшкүнүн чеңдип ап шыдаан белоруусс улустуң үүткүлдүг күш-ажылының дугайын чугаалаан. Сөөлгү беш чылдың дургузунда республикада үлетпүр продукциязының үндүрүлгези дайын мурнунда деңнелден дыка ашкаш, барык алды катап улгаткан. Үлетпүрвүң, автомобильдиң, тракторнуң үлетпүрү, чижектиг чаа адырлар тургустунган. Көдээ ажыл-агый дүрген темпилер-биле хөгжүп турар.

Белоруссияда сөөлгү чылдарның дургузунда дөрт миллион дөрбелчин метр чуртталга шөлү ажыглалче киирген, школаларның четкизи катап тургустунган, дээди өөредилге черлериниң саны көвүдээн.

ССРЭ-ниң Балык үлетпүрүнүң министри **К. В. Русаков** бодунуң чугаазын балык үлетпүрүнүң бүдүрүлгелерин хөгжүдер болгаш мурнакчы техника-биле чепсеглээр айтырыгларны чугаалаан.

Дээди Советтиң сессиязынга министерстволуң ажыл-чорудулгазын шын шүгүмчүлээнин билингеш министр болза, Балык үлетпүрүнүң ажылдакчылары Коммунизмниң ол улуг тудуу бүгү крайның ёзулуг чечектелиишкининге канчаар-даа аажок улуг оруктарны ажыдып турар, колхозчулар боттарының күш-ажылы-биле Волганың гигантызының тургузуушкунунга киржип турар. Куйбышев болгаш Ульяновск областарның чеди муң ажыг колхозчулары кыска хуусааның иштинде күстүң, частың болгаш кышкы шуурганның үезинде тудуг шөлүнге демир оруктуң чоокшуладыр оруктарын салгаш ёзулуг маадырлыг чорукту илереткеннер.

Партия болгаш чазак суг-белдириниң тургузукчуларының дугайында канчаардаа аажок улуг сагыш-салыышкынны илередип турар. Үгле бо чылын тургузукчуларга он-он муң дөрбелчин метр чуртталга шөлүн дужаар ужурлуг болгаш өөредилге черлерин, эмнелгелерни болгаш культур чуртталганың өске-даа черлерин тургузуп бээр.

ССРЭ-ниң Аъш-чем үлетпүрүнүң министри **Д. В. Павлов** аъш-чем үлетпүрүнүң бүдүрүлгелерин катап тургузар болгаш чаазы-биле тургузар дугайын база оларны сайзырацгы техника-биле чепсеглээр дугайын чугаалаан.

Депутат **С. А. Вагапов** Башкир АССР-ниң ажылчы чоннарының чедиишкиннериниң дугайын чугаалаан.

1950 чылда республиканың үлетпүрү продукция үндүрүлгезин улгатыргаш чыл планын ажыр күүсеткен. Колхозтар болгаш совхозтар эки дүжүттү үндүрүп алган болгаш тараа белеткелиниң планын хуусаазының бетинде күүсеткен, ынчангаш мурнуку чылга бодаарга күрүнеге каш миллион пуд тарааны хөйну дужааган.

Депутат Вагапов оон соонда Башкир АССР-ге чамдык министерстволарның четпес дузаламчыларының дугайын чугаалаан. Бо чорук ылаңгыя Эът болгаш сүт үлетпүрүнүң база Нефти үлетпүрүнүң министерстволарынга хамааржыр.

Депутат **Б. Алтыбаева** (Туркмен ССР) эш Сталинның инициативазы-биле боттанып турар Туркмениянның Кол каналының тургузуушкунунуң дугайында И. В. Сталинга туркмен улустуң кызылгаар чок өөрүп четиргениниң дугайын чугаалаан. Коммунизмниң улуг тудуунуң боттаныышкыны совет Туркмениянның шырайын үндезини-биле өскертир. 1.300 муң гектар үнүш дужуттуг чер шиңгээтинип алыр болгаш Кара-Кумнуң элезин ховуларында 7 миллион гектар одарлар суггартынар. Чүс-чүс муң гектар черге ыяш тарытынар. Күчүлүг суг күжү-биле ажылдаар электростанциялар үлетпүрге болгаш көдээ ажыл-агыйга электроэнергияны бээр. Соңгу болгаш Барыын Туркмениянның кургаг ховуу районнарынга көдээ ажыл-агыйның улуг областары тыптыр болгаш үлетпүрнүң чаа төптери өзер.

Депутат **Я. Э. Калнберзин** (Латви ССР) Совет Эвилелиниң улустарының акы-дуңма дузаламчызы-биле Совет Латвияның чеңдип алган кайгамчыктыг тиилелгелериниң дугайын чугаалаан. Республиканың дайын үезинде үргедтинген үлетпүрү үгле катап тургустунган эвес, харын амгының техниктиг суурунга чаартынып тургустунган.

Дайын сөөлүндеги үеде латыш улустуң шылгарангай чедиишкиннери болза, көдээ ажыл-агыйның социалистиг эде тургузуушкуну болур. Республиканың көдээ ажыл-агыйының ажылдакчылары чооку чылдарда көдээ ажыл-агый культурларының дүжүдүнүң шуут бедиишкинин чеңдип алыр деп шиитпирлээннер.

Депутат Калнберзин 1951 чылда Күрүне бюджедин бадылаар дугайында мурнунда үүве чугаалаан депутаттарның саналынга катышкан.

Депутат **А. Суеркулов** (Киргиз ССР) Киргизияның ажыл-агый болгаш культур амыдыралының бүгү адырларында болгулаан улуг өскерлиишкиннерниң дугайын чугаалаан.

Республиканың экономиказының болгаш культуразының хөгжүлдезинiң дугайында большевик партияның болгаш совет чазактың сагыш-салыышкынының чаа херечилели болза, дайын мурнунда 1940 чылда бюджетти ийи чартык катап ажып турар 1951 чылда Киргиз ССР-ниң күрүне бюджеди боттарының бүгү күжениишкинин чурттуң иштинге бедик шынарлыг балык продуктузун элбекшидиринче салырын чугаалаан.

Депутат **Д. Мамедова** (Туркмен ССР) дайын сөөлүндеги сталинчы беш чыл планнарын күүседир талазы-биле Туркмениянның ажылчы чоннарының чедиишкиннериниң дугайын чугаалаан. Республиканың продукциязының үндүрүүшкүнү ийи чартыктан ажыг катап улгаткан. Эрткен чылын хөвең тарыкчылары хөвеңниң дүжүдүнүң талазы-биле Совет Эвилелинде бир дугаар черни болгаш чиг-хөвеңниң ниити чыылдазының талазы-биле ийи дугаар черни алгаш эң бедик дүжүттү алганнар. 1950 чылда колхозтарның орулгазы 700 миллион рубльге улгаткан болгаш чүс-чүс колхозтар миллионерлер болу берген.

Колхозтарны улгатыр катыштырарыбиле холбашкан сорулгаларның дугайында чугаалааш, депутат Додкудоев тудугга эргежок чугула материалдарны республикаже сөөртүп киирериниң талазы-биле планын Центросоюзтан күүсетпейн турарын шүгүмчүлээн.

Депутат **Г. Я. Рудь** (Молдав ССР) дайын сөөлүндеги сталинчы беш чыл планында молдав улустуң тиилелгелериниң дугайын чугаалаан. 1950 чылдың планын ажыр күүсеткеш, Молдавиянын бүдүрүлгелери дайын мурнунда 1940 чылга бодаарга ийиден ажыг катап хөй продукцияны үндүрген. Көдээ ажыл-агый дүрген темпилер-биле хөгжүп турар. Трактор паркызының күчү-шыдалы дайын мурнунда деңнелинге бодаарга барык 10 катап улгаткан.

Культура талазы-биле элээн чедиишкиннер чеңдип алдынган. Чоокта чаа ССРЭ-ниң Эртемнер Академиязының салбыры тургустунган.

Тудуг болгаш орук машиналар тудуунуң министри **С. Я. Фомин** тудуг индустриязының деңнелиниң бедик көдүрүлгениниң дугайында чугаалаан. Дайын сөөлүнде беш чылдарның дургузунда министерствонуң бүдүрүлгелер болгаш эртем-шинчилел организациялары совет конструкторларның кылганы машиналарның 450 ажыг чаа хевирлерин шиңгээдип алган.

Депутат **К. Ф. Ляудис** болза, Совет Эвилелиниң акы-дуңма өг-бүлезинде үлетпүрнүң, көдээ ажыл-агыйның болгаш культураның хөгжүлдезинде кайгамчыктыг чедиишкиннерни чеңдип алган литва улус коммунизмче база-ла бүзүрелдии-биле бурунгаар бар чыдар деп чугаалаан.

Дайын сөөлүндеги беш чылдарның үезинде республикада үлетпүрнүң чаа адырлары тургустунган болгаш станоктарның, электромоторларның, бус трубиналарының бүдүрүлгези эгелээн. Торф казыышкыны дайын мурнунда турганынга дөмейлээрге беш катап өскен болгаш электроэнергияның бүдүрүлгези—үш чартык катап өскен.

Депутат Ляудис Электри станциялар Министерствозунуң болгаш Химии үлетпүр Министерствозунуң кичээнгейин экономикага чугула ужур-дузалыг элээн айтырыгларны шиитпирлээринге республикага эргежок чугула улуг дузаламчыны көргүзерин чугаалаан.

Депутат **П. Тургумбаева** (Киргиз ССР) киргиз улустуң күш-ажыл талазыбиле тиилелгелериниң дугайын чугаалап тура республиканың ажылчы чоннарының материалдыг чаагай байдалының чыл тудум-на экижип турарының солун чижектерин чугаалаан. Ажылчыннарның болгаш албан хаакчыттарның саны дайын мурнунда деңнелге бодаарга 1,4 катап, ажыл төлевириниң фондузу 2,4 катап өскен. Колхозтарның орулгазы ийи катап өскен.

Депутат Тургумбаева республиканың капитал тудуушкуннарын эргежок чугула материалдар-биле багай хандырып турар ыяш үлетпүрүнүң болгаш кара металлургияның министерстволарын шүгүмчүлээн.

Депутат **В. Г. Ефимова** (Чуваш АССР) Чуваш Автономнуг республиканың чижээн алгаш, ленинчи-сталинчы национал политиканы хажык чок чоруткаными ачы-хавыяазы-биле Россияның хожудангай чораан областары сайзырангай бедик индустрилиг, механизастатынган улуг көдээ ажыл-агыйлыг, национал хевирлиг, социалистиг утка-шынарлыг мурнакчы культурлуг чечектелип турар социалистиг республикалар болу бергенин чугаалаан.

Алдарлыг кан өзилдирикчизи депутат **Л. А. Тебеньков** (Удмурт АССР) республиканың ажылчы чоннары партияның болгаш чазактың сагыш-салыышкынынга чүткүлдүг күш-ажылы-биле харыылап турарының дугайын чугаалаан.

Эрткен чылын Ижевскиниң металлургчуларының инициативазы ёзугаар дериг-херекселди мөөңү-биле бедик бүдүрүлгелиг ажыглаары дээш патриоттуг шимчээшкин төрүтүнген. Бо чорук үгле бистиң бригадавыска 1950 чылдың пландан дашкаар 2 муң тонна канны үндүрер арганы берген деп депутат Тебеньков чугаалаан. Коммунизмниң сталинчы тудугларынга хөй металл херек деп үвени билир бис, ол металлды бар болдурар дугайында бүгү үвени кылыр бис деп Тебеньков чугаалаан.

ПАРТИЯ АМЫДЫРАЛЫ

Колхозта партия организациязы

Барыын-Хемчик районнуң Аянгатында 1948 чылда тургустунган «Комсомол 30 чыл ою» деп аныяк колхоз бар. Мында партия организациязы (секретари эш Танзын) база-ла ооң-биле бир дөмей аныяк организация болуп турары билдингир.

Бо ыска үениң иштинде колхозта партия организациязы колхозту организасс тургузуг, ажыл-агый талазы-биле быжыглап, ону большевикчи, а бүгү колхозчуларның амыдыралын бай-шыырак болдурар дээш кижизидикчи болгаш организакчы улуг ажылдарны кылган.

Колхозта коммунистерниң саны эвээш болза-даа (8 кижи) оларның мобилизакчы болгаш массачы ажыл-чорудулгазы бүгү колхозчуларның мурнунга алдарны чеьдип ап шыдаан. Олар болза, партия Төп Комитединиң болгаш Совет чазактың директиваларын бүгү колхозчуларга хүн-бүрү таныштырбышаан, колхозтуң экономиказын сайзырадыр дээш демиселче боттарының күш-ажылчы үлегерин көргүзүп, организастыг болгаш чурумнуг чорукка, бедик бүдүрүкчүлүг күш-ажылга бүгү колхозчуларны кижизидеринге мурнакчылар болуп турарлар. «Күш-ажыл—алдарны болгаш бир дески чаагай амыдыралды чеьдип алырының кол үүлү. Эрестиг болгаш шалыпчы ажылдаалыңар! Социалистиг чарыштың тугунуң адаа-биле! Чаагай амыдыралдың дээди чадазы—коммунизмче бурунгаар!» деп большевикчи сөстерни бистиң колхозчуларывыс агитатор санының беседаларындан дыңнап, боттарының ажылының дугайын чеже боданмаан дээр.

Большевиктерниң сөстери амыдыралче шилчип турган. Олар колхозтуң ажыл-агыйының тус-тус харыысалгалыг участоктарынга таарыштыр хуваатынып, партийжи даалгаларны күүседип турганнар. Ооң-биле хады олар боттарының күш-ажылчы үлегерин база көргүзүп келгеннер. Партия организациязы коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвес активтиң, колхозчуларның янзы-бүрү өөредилге бөлгүмнерин багай эвес организастаан. Кежээки политшколада (пропагандист эш Танзын) 6 кижи өөренип турар. Ында эштер Серен, Очур, Авыда эң эки шынарлыг, күзел-чүткүлдүг өөренип турарлар. И. В. Сталинның д пчу биографиязын өөренир бөлгүм (пропагандист эш Маадыр-оол) 11 дыңнакчыларлыг эки ажылдап, ында эштер Самбуу, Кестикей, Зоя, Дакрыш-оол, Сайын-Белек олар өөредилгеге багай эвес түңнелдерни чеьдип ап келгеннер. Колхозта 3 чыл хуусаалыг агро-зоотехниктиг курс (башкызы эш Блюханов) 25 дыңнакчыларлыг ажылдап турар. Бижикти биче билир болгаш билбес чорукту узуткаарының бөлгүмнеринде 24 кижи бар. Коммунист бүрүзү 1—3 чедир солун чагылгалыг болгаш колхозчуларның өреге бүрүзүнде чагылгаларны организастаан. Хана солун редколлегиязы эки ажылдап келген. Редколлегияның кежигүннери бригадалар аайы-биле агитхуудустарны үндүрерин болгаш колхозтуң хүндүлел, көргүзүг самбыраларының доктаамал ажылдарын хандырып келгеннер. Маңаа комсомол организациязының ролюн партия организациязы эки ажыглап келген. Комсомолчулар колхозта улуг күш болуп келген. Колхозчу аныяктарны кижизидер хүлээлгезин комсомол организациязы (секретари эш Биче-оол) багай эвес күүседип турар. Колхоз бүдүрүлгезинде—шээр мал фермазының эргелекчизи эш Аңгырбан, тудуг бригадазында бызаңчылар эштер Ыдам, Биче-оол, ховуу бригадазында эштер Маадыр-оол, Өлчеймаа, Хандыжап, Картыгбай олар ышкаш үлүг-нормазын үргүлчү ажыр күүседип турар комсомолчулар хөй.

Колхозчуларның ортузунга политикмассалыг ажылдарны партия организациязының агитколлектив кежигүннери (агитаторлар) улуг сонуургал-биле чорудуп келгеннер. Оларның чонга берип турар большевикчи сөстери боттарының херек кырында ажыл-херээ-биле дугжүп турар. Тудугда ажыл нормазын агитатор эш Өлчей 200 хуу, эш Очур 130 хуу чедир күүседип, боттарының үлегерин колхозчуларга көргүзүп турарлар.

Коммунистерниң болгаш комсомолчуларның мурнакчы ролюнуң ачызында бистиң колхозувустуң экономиказы дүрген темпи-биле сайзырап турар. Эрткен чылда күрүнеге дужаар тараа, дүк, эвт планнары ажыр күүсетинген. Чуртталганың 20 чаа бажыңнарын тудар тургаш, 21 кылдыр ажыр күүсеткен. Малдың 9 чаа кажааларын туткан. Колхозчу аныяк суурда электри станциязы тургустунган болгаш Ильичиниң лампалары бо чылын мында кыва берген. Чоокта чаа-ла ээн чүве дег черлерге көшүкүн болгаш быдаргай чурттап чораан ажылчы чон, ам болза, сталинчы эпоханың чаагай чуртталгазының суурунда катыжып келгеннер. Чуртталга хөглүг-омак, культурлуг болгаш аас-кежиктиг болуп турарын, а моон соңгаар ооп-даа артык болурун чон билип, бүзүреп турар.

Колхоз боду клубтуг болгаш чедиг школалыг. Оларны эртемниг советтер башкыларның удуртулгазы-биле колхозчуларның боттарының аас-кежиктиг оолдар, кыстары ээлеп турарлар. Колхозчу ирей, кадайлар боттарының уругларының ол-че чалаашкыннарынга барып, оларның уран-чечен, культура-массалыг оюннарын көрүп, магадап турарлар.

Дарлакчылар дужунда боттарының чурттап эрткен эрги үезинде чугаалзар аргажок хилинчек-човулаңны әдилеп, баар черниң уун билбес карацгы-дүмбейге чораанын олар ам медерелдии-биле чугаалап турарлар. Амгы үеде колхозчу чон алдарлыг аас-кежик дугайында улуг орус улуска, большевиктерниң партиязынга болгаш Совет эрге-чагыргага, башкы эш Сталинга кызыгаар чон өөрүп четиргенин алгап-йөрээп турарлар.

Колхозчу күш-ажылчыларның амыдыралчы совет патриотизми өзүп турар. Эрткен чылдаазы-биле деннээрге бо чылын колхозчуларның күш-ажылының бүдүрүкчүлүү 25 хуу өскен болгаш 1951 чылда 30 хуу өстүрер деп хүлээлгени алганнар. Бо чылын колхозтуң бүгү өрегелеринге четчир чаа бажыңнарны тудар деп колхозчулар хүлээнгеннер.

Ол сорулга-биле районнуң Хөнделең сумузунда «Тиилекчи» колхозтуң колхозчуларын социалистиг чарышка кыйырганнар. Күзел турда — сорулга боттаныр.

Н. МАДЫР-ООЛ.

колхоз даргазы.

КОЛХОЗ ТУДУГЛАРЫНДА

Колхозтарда тудуг ыяжының белеткели

(1951 чылдың март 1-де).

Районнар аттары	Ыяш көөртүлгези хуу-биле	Ыяш белеткели хуу-биле
Тес-Хем	23,0	70,6
Бий-Хем	22,1	61,6
Эрзин	20,0	64,0
Сүт-Хөл	19,3	63,6
Улуг-Хем	17,0	63,0
Өвүр	15,4	30,8
Тере-Хөл	15,0	15,0
Кызылдың өдөө	9,0	10,7
Тожу	7,0	12,0
Чаа-Хөл	6,3	37,0
Бай-Тайга	6,1	64,8
Таңды	6,0	26,9
Каа-Хем	5,2	26,5
Барыын-Хемчик	4,2	25,1
Чөөн-Хемчик	2,7	3,2
Мөңгүн-Тайга	өдөө бербээн.	

Тудуг ажылы чавыс деңнелде

Каа-Хем районда Ворошилов аттыг колхоз чаа тудуглар тударын чыл бүрүде планнап, ол планны күүсетпейн, ону күүседир дээш күш-даа үндүрбейн 1948 чылдан эгелээш бир чылдан бир чылче шилчидип турар.

1948 чылда чуртталганың 10 бажыңнарын, анай, хураган, куш, хаван, мыйыстыг бода мал, хой кажааларын, база чеди чыл школазын тудар деп планнаан турган, ол пландан үгле хой кажаазын туткан, оон өске тудуглар чавыс деңнелде туруп турар. 1951 чылда үстүнде адаан бүгү тудугларны киириштирбишаан аңаа немештир чуртталганың 20 бажыңнарын тудар деп планнаан.

Колхоз баштаар черинiң даргазы турган эш И. Никитин бодунуң харыысалга чок чоруу-биле тудуг ажылын багай удуртканының хараазы-биле колхозта ниитиниң тудуглары чавыс деңнелде туруп турар болгаш чыл бүрүде-ле тудуг планы күүселде чок артыш калып турары тодаргай.

Тудуг планнарын күүседирин хандырбаан дугайында ВКП(б) райкомунуң бюрозу Никитинге партия талазы-биле хемчег көргүзүп, 50 кижилиг тудуг бригадын тургузарын, ооң-биле 1951 чылда көрдүнген тудугларның планын күүседирин даскан.

Колхоз даргазы турган Никитин партия райкомунуң шиитпирин херекке албаан. Ооң түңнелинде тудуг ажылында үгле 4 кижи, 8 аът ажылдап турар.

Мынчангаш колхозтуң чаа соңгуткан баштаар чери тудуг ажылының эргидеги четпестерин катаптаар чорукту узуткааш, бо чылдың тудуг планын хуусаазында ыяавыла күүседирин чеьдип алыры чугула.

Я. КИРИКОВ.

Херээженнер тудуг ажылында идепкейлиг киржип турарлар

Улуг-Хем районнуң Эйлиг-Хем сумузунда Сталин аттыг колхозтуң херээженнери колхозтуң ажыл-амыдыралынга мурнакчы киржип турарлар. Херээженнер организакчызы эш Анайның удуртулгазы-биле 70 ажыг херээженнер колхозтуң тудуг ажылдарынга идепкейлиг киржип келгеннер.

Бо чылын колхозта тудуг ажылын калбартырынга колхозчу херээженнер улуг күш салырын шиитпирлеп алгаш, ол шиитпирин боттандырып эгелээн. Колхозтуң школазынга 420 кубометр оттулар ыышты белеткээр деп хүлээлге алгаш март 1-ге чедир 250 кубометр ыышты школа чанында дүжүргеннер. Школага ыяш белеткеп алырын март 8-те доозар дээн хүлээлгезин колхозчу хереженнер шевергин күүсеткеннер.

Школага оттулар ыяш белеткээринге өң идепкейлиг киришкен Шура, Киитейпен, Кучукпан олар ышкаш үлүг-нормазын хүн-бүрүде 150 хуу чедир күүсеткен мурнакчы херээженнер хөй.

Тудуг ыяжы белеткээринде мурнакчы колхозтар

Бай-Тайга районнуң колхозтары тудуг материалдарының белеткелин багай эвес чорудуп турар. Тудуг ыяштарын белеткээринiң планын ниитизи-биле 72 хуу күүседип алган. Бо талазы-биле «Дөң-Терек», «Победа» колхозтар кесе чогуур планын күүседип алган, ам үгле колхоз төвүнче сөөртүрүн үргүлчүлеп турар.

Тудуг материалдарын белеткээринде 100 ажыг кижи ажылдап, оларның иштинден Сталин аттыг колхозта эш С. Деге ажыл нормазын 105 хуу, «Дөң-Терек» колхозта эш Мөлбүш 109 хуу, «Победа» колхозта эш Сүрүн 125 хуу күүседип турар.

Ж. КУЛА.

Колхоз төвүнде 3000 чудуктарны дүжүрүп алган

Эрзин районунда «Сталинчы орук» колхозтуң колхозчуларының чуртталга бажыңнарының бүдүрүлге, албан болгаш культураның оран бажыңнарының база мал кажааларының тудуунга хереглээр ыяш материалдың белеткели болгаш ону колхоз төвүнче сөөртүп алырының ажылы эки чоруп турар. План ёзугаар бо кыжын 5000 чудуктарны белеткээр турган болза, бо чылдың февраль 17-ге чедир 3000 чудуктарны колхоз төвүнде эккеп алган болгаш 2000 чудуктарны тайгада кезип белеткээн.

Тудуг ыяжын белеткээр талазы-биле колхозтуң комсомолчу эш Ноозунга баштаткан тудуг бригадазы эки ажылдап турар. Бригадада чырыдыышкын ажылын чөп организастаан болгаш ылаңгыя бригадир эш Ноозун, агитатор эш Лопсаң олар тудугжуларга солун номчулгазын үргүлчү чорудуп турар. Эш Сталинның «Правда» солуннуң корреспондентизи-биле беседазын бүрүн танышканнар.

Тудуг бригадазы тайгада кезип белеткээн 2000 чудуктарны март айның онда шуптузун колхоз төвүнге эккелген турар бис — деп хүлээлгелиг ажылдап турарлар.

ДОВААДАР.

Мчаэчилер колхозчу суур тудуунда кызымак киржип турар

Кышкы орук кыры-биле тудугнуң ыяш материалдарын белеткеп алыры чайгы үеде тудуг ажылын шиитпирлээр деп чүвени Чаа-Хөл районда «Булак» МЧАЭ-ниң баштаар чериниң даргазы эш Ак-нава тудуг бригадазынга тайылбырлап турар.

МЧАЭ-ниң тудуг ыяжы кезип белеткээр бригадазы, Улуг-Арт деп черде март эгезинге чедир 6—8 метр хемчээлдиг 420 чудуктарны белеткээн болгаш ооң 340-нин машина, дерге оруунга чедир дажып алган.

Тудуг материалы белеткээринге хүнбүрүде үлүг нормазын 130—150 хуу күүседип турар Самыдүү болгаш Сенди ышкаш идепкейлиглер хөй. Тудуг материалын хөй-хөйү-биле белеткээр дээш, мчаечилер хайныышкыныг ажылын үргүлчүлевижаан.

Р. ХУНАЙ-ООЛ.

Совет Эвилелинде

УЛУСТУҢ УЛУГ ӨӨРҮШКҮЗҮ

Аъш-чем болгаш үлетпүр бараанналарының үүрмектеп садар күрүне өртектериниң чаа чиигелдезиниң дугайында ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң база ВКП(б) Төп Комитединiң Доктаалын совет кижилер боттарының алдарлыг Төрээн чуртту дээш улуг өөрүшкүлүг чоргаарал-биле уткааннар.

Улустуң чаагай амыдыралының дугайында доктаамал сагыш салыышкыны дээш партияга, чазакка, эш Сталинга өөрүп четиргениниң сөстери хөй националдыг Совет Эвилелиниң бүгү дылдарынга чаңгыланып турган.

Ол өөрүшкүлүг болуушкунну кады чугаалажып көөр дээш, баштыңчызынга болгаш башкызынга изии-биле өөрүп чстиргенин илередир дээш бүдүрүлгелерге, албан черлеринге, колхозтарга ажылчы чоннар чыглып кээп турганнар.

1946 чылдың февраль 9-та соңгукчулар мурнунга кылган бодунуң төөгүлүг чугаазынга эш Сталинның «Чооку үеде карточка системазын солаан турарын чугаалаваска безин, калбак хереглелдиң чүүлдерин бүдүрерин алгыдарынче, бүгү бараанналрның өртээн, удаа-дараалап чиигедип тургаш, ажылчы чоннарның амыдырал деңнелин көдүреринче онза сагыш салган турар...» деп аныткаңын чүве чугаалааннар сактып турганнар.

— Сталин чүү дээн болдур ол ыяаныла боттаныр! Чүректиң ханызындан үнген изиг күзелдиң бо үннери чер болганга-ла дыңналып турган.

Адыш часкаашкыннары диңмиреп тургулаан. Ажылчы чоннарның ынак адазы болгаш өңнүүнге алдар болдурган адыш часкаашкыннары чайгаар-ла тыптып турган.

Өртектериниң чаа чиигелдезиниң түңнелинде чон 27,5 миллиард рубльди анаа орулга кылдыр алыр. 7 миллиард хире немелде рубльди чон колхоз рыногунга болур өртектер чиигелдезиниден алыр.

Өртектериниң чаа чиигелдезиниң дугайында партияның болгаш чазактың доктаалы—дайын кыпсыкчыларынга эң эки харыы болур.

Шынап-ла бистер капиталистиг чуртардан үнү көрүп турар ийик бис? Американың Катышкан Штаттары дайын калчаараашкынын кедередип, боочепсеглээшкиннер көвүдедирин күштелдирип турар болгай. АКШ-тың бюджеди—чүмү-биле дайын байдалынга таарыштыр тургустунган; хадык камгалалы биле улус чырыдыышкынынга кончуг эвээш акша-хөреңги онаатынган.

Уолл-стриттиң магнаттарының чашпаачы чалчалары—англи лейбористер шериг чарыгдалдарын үргүлчү улгатырып турар.

Бүгү капиталистиг чурттар ажылчы чоннарны үптеп дээрбедээриниң политиказын чорудуп турарлар. Хөй массаларның ажыл чок болгаш аш-түреңги чоруу үзүктел чокка көвүдеп турар. Амыдыралга эргежок чугула продуктуларның болгаш бараанналрның өртээ аартап турар. Февраль 27-де АКШ-та өртектер доктаадылгазының эргелели калбак хереглел бараанналрының үүрмектеп садар өртектерин оон ынай улам өстүрерин чөпшээреп турар дужаал үндүрген.

Англияда дайын үезинде тургустунган харточка системазы амдыгаа чедир солутунмаан. Оон аңгыда Эттлиниң чазаа карточкалар-биле продуктулар болгаш бараанналр садарының нормаларын кудуладырын үргүлчүлеп турар. Англи кижи ам неделяда шупту үгле үс грамм эт ап турар. Ол болза, оттуг ыяш хааржаа хире хемчээлдиг «бифштекс» болур-дур.

Шак ындыг байдал Франциядa, Италияда, Бельгияда, Норвегияда болгаш өске-даа маршаллчыткан чурттарда бар болуп турар.

Үгле тайбыңның, демократияның болгаш социализмниң улуг лагериниң чурттарында амыдырал хуннүң-не магалыг-чаагай болуп бар чыдар. ССРЭ-ниң ажылчы чоннарының боттуг ажыл төлевириниң өзүлдезин өртектериниң үргүлчү чиигелдези, чонга көргүзүп турар социал камгалалының дузаламчылары, пенсиялар, әмнедилгениң халас дузаламчызы, ажылчыннар биле албан хаакчыттарга чылдың-на төлеп турар шөлээ шалыңнары, иелерге дузаламчылар, өөренирчилерге стипенди төлевири, санаторийлер болгаш дыштанылга бажыңнарынче баарының төлевирлери хандырып турар...

1950 чылда күрүнеден чонга 120 миллиард рубльдиң чиигелделерин болгаш төлевирлерин берген.

Кажан империалистер боттарының бергеделдериниң үнер эжикти чаа дайын өскүдериниң дилеп турда, совет кижилер Волга биле Днепрде Дон биле Аму-Дарьяда дөмейлежир чүве чок тергиин улуг тудугларже киришкеннер.

— «Тайбың»—бо сөс алдын үжүктер-биле бистиң Төрээн чуртувустуң кызыл туктарында бижитинген—деп Молотов аттыг металл конструкцияларының Днепропетровский заводтуң демдектекчизи Ф. Петриченко чугаалаан.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш ВКП(б) Төп Комитединiң Доктаалында айтып турары болза,өртектерниң чаа дөрткү чиигелдези 1950 чылда ССРЭ-ниң үлетпүрүнүң болгаш көдээ ажыл-агыйының чеьдип алган чедиишкиннериниң ачызы-биле болдунар аргалыг болган.

—Ол болза, бистер эки ажылдаарывыска-ла бистиң Төрээн чуртувус улам-на күштүг болуп, бистиң амыдыралывыс улам-на экижип турары ол болур,—деп совет кижи бүрүзү чугаалап турар.

Чон болза, ол сталинчы сагыш-салыышкынны эң кызымак күш-ажылы-биле харыылаары-биле бүгү күзелин илередип турар. Бүгү коллективтиң мурнунга эр, хөрээжен ажылчыннар, инженерлер биле техниктер, албан хаакчыттар боттарының күш-ажылының бүдүрүкчүлүүн улам бедидер, продукцияның шынарын экижидер, күрүнеңниң эт-хөреңгилерин камнаар дээш хүндүткелдиг тангыраан берип турарлар.

Совет кижилер болза, Төрээн чуртунуң улам ыңай чечектелиишкининге, база улуг Сталинның башталгазы-биле коммунизмче бүзүрелдии-биле бурунгаарлап бар чыдар Советтер чуртунуң экономнуг күчүзү өзүп, быжыырынга чугула үүлдерни кылып турарлар.

ТЕХНИКАНЫ БҮРҮНҮ-БИЛЕ ЧӨП АЖЫГЛААР!

Советтер чуртунуң улус ажыл-агыйы чаа-чаа техникаларны хөйү-биле алыр. Үгле 1950 чылда ада чуртту бодунуң үлетпүрү 400 ажыг чаа хевириниң эки шынарлыг машиналарын болгаш механизмнерин бүдүрүп үндүрген.

Бистиң машина тудуушкунувустуң заводтары продукция бүдүрүп үндүрүлгезин үргүлчү хөвүдедип турар. Ол продукцияларның магаданчыын кандыг дээр! Оларның үгле чамдыызын көргүзерге болза: дирилешкен тракторлар, электровозтар биле чүк автомобильдери, бедик көдүрер краннар, комбайннар чүс-чүс, муң-муң кижилерниң күш-ажылын солуп турар 14—15 кубометр ишкир деспилиг шимчеп чоруур экскаваторлар болур.

Ленин—Сталинның партиязының могаг-шылаг чок сагыш-салыышкыннарының ачызы-биле техниканы шиңгээдип алган кижилер өзүп үнүп келген.

Кижи төрелгетенниң ёзулуг фондузу дээрге, эртемдээннер, инженерлер, техниктер, рационализаторлар, чогаадыкчылар, стахановчулар, бүдүрүлгениң Сталинчы шаңналдарлыг чаартыкчылары болур.

— Чаа техниканы болгаш бүгү-ле бар херекселдерни чүмү-биле ажыглаар!—деп лозуң-биле ам бистиң бүгү чуртувуста социалистиг чарыш калбарып турар.

Ол шимчээшкинни Москваның «Пролетаржы күш-ажыл» заводтуң коллективи, Уралдың машина заводунуң болгаш Магнитогорскиниң Сталин аттыг металлургия комбинадының ажылдакчылары эгелээннер.

Олар болза, техниканы эң эки ажыглаарының аргазы-биле 1950 чылда чеьдип алдынган бүдүрүлге көргүзүлгелерин улам бедидерин чеьдип алырының сорулгазын салып алганнар.

Оларның патриотчу инициативазын өске бүдүрүлгелер база удавас чорудуп эгелээрлер. Крупская аттыг Ивановскиде пөс ылыр фабрикада кол инженер Набилков болза, мастерниң дузалакчызы Крючков, стахановчу Ниткина болгаш мастер Шевелев олар-биле демнежип алгаш, херекселди чөп ажыглаарының катышкан стахановчу планын чогаадып ылганнар. Бир эвес ол план станоктарның бүдүрүкчүлүүн эш Крючковтуң мурнакчы бригадазының чеьдип алган деңнелинге чедир өрүледир болза, фабрика пөстер үндүрүлгезин айда 64 муң метрден ажыр көвүдедир.

Дедовскиде аргыг фабриказының (Москва область) коллективи бодунуң фабриказын бедик шынарлыг херекселдиг бүдүрүлгеже шилчидер деп шиитпирлээн.

Частың желири үр эвес болгай. Бистиң Төрээн чуртувустуң көрүп четпес делгемнеринде хову ажылдары калбарган. Сөөлгү ийи чылда көдээ ажыл-агый 330 муң тракторлар, 75 муң комбайннар, 146 муң чүк автомобильдери болгаш 3 миллион ажыг көдээ ажыл-агый машиналарын алган.

Социалистиг күш-ажылдың Маадыры кубан тракторист Иван Бунеевтиң инициативазы-биле машиналарны болгаш херекселдерни долузу-биле шын ажыглаары дээш социалистиг чарыш чуртта калбарып турар. Машиналарның эң бедик бүдүрүлгезин шак графигин ёзугаар ажылдап турар трактористер чеьдип алыр дээрзин эрткен чылдың дуржулгазы көргүскен. Бунеевтиң бригадазында шак графиги онза кичээнгей-биле ажылдап кылдынган болгаш ол эки күүсетинип турар. Ооң түңнелдери база кончуг эки болган.

Саратов областың Пугачёв районнуң Надеждина МТС-тиң коллективи чаартыкчыларның үлегерин эдерер деп шиитпирлээннер. Ында турар бүгү бригадалар часкы тарылга үезинде шак графиги-биле ажылдаарлар. Ол ышкаш медээлер Поволжье биле Кубаньниң, Сибирь биле Украинаның районнарындан хээп турар.

Бистиң совет техниканың кайгамчыктыг чедиишкиннери санатынмас хөй, ол ышкаш бүдүрүлгениң чаартыкчыларының аттарын кижи база-ла санап четпес. Большевик партияга, улуг Сталинга сорук киирткен, чаа техника-биле кончуг эки чепсегленген совет кижилер чаа-чаа тиилелгелерже, боттарының тайбың тургузукчу күш-ажылының чаа тиилелгезинче бүзүрелдии-биле бар чыдарлар.

ХООРАИЛАРНЫҢ КУЛЬТУРЛУГ АМЫДЫРАЛЫ

Москва—бистиң Төрээн чуртувустуң найсылалы, чурттуң экономнуг болгаш культурлуг төвү, совет улустуң ынакшылы болгаш чоргааралы, бүгү кижи төрелгетенниң эң эки идегелериниң төвү.

Ленинград—революцияның кавайы, маадыр-хоорай, техниктиг депшилгениң кадагалакчызы.

Кайгамчык чараш Киев—аас-кежиктиг совет Украинаның найсылалы.

Минск—үрелип бустуушкундан үнгеш, ам дайын мурнундагызындан-даа артык чараш, сайзыраңгай найсылал болу берген.

Тбилиси—хүннериктээн Грузияның найсылалы. Бо хоорайда кайгамчык хөй ногаан үнүштер, кандыг делгем кудумчулар, шөлдер болгаш культураның кандыг эртинелери чок дээр! Ында Грузин ССР-ниң эртемнер Академиязы, консерватория, чурулга Академиязы, театрлар болгаш музейлер бар.

Балтий чаның эвилел республикаларының найсылалдары — Вильнюс, Рига, Таллин улам өзүп, экижип турарлар.

Үгле найсылалдар эвес, харыы өске бүгү совет хоорайлар дүргени-биле чечектелип турарлар.

Чижээ, Сызрань, бо болза, шаанда Волгада бирле билдинмес бичии хоорайжыгаш болуп турган. Ам Сызраньде боду чоруур комбайнарның заводу, бажың тудар комбинат бар. Сызрань—машиналарның, нефтиниң, шилдиң болгаш сланецтиң хоорайы. Сызраньниң культура Бажыңы, театр, клубтар болгаш библиотекалар ажылчы чоннарның культурлуг амыдыралының төптери апарган.

Сызраньниң хоорай Совединиң 62 депутаттары дээди билиглиг. Олар болза, эртемдээннер, инженерлер, эмчилер, башкылар, агрономнар болур-дур. Өске депутаттар-биле кады олар хоорайның ажыл-херектерин изии-биле күүседип турарлар.

Магнитогорск—Уралдың көңгүс аныяк хоорайы. «Магнитогорский рабочий» солуннуң дугаарларының бирээзин ажыштар бис. Ол черниң край шинчилээриниң музейинде ажытынган Челябин областың чурукчуларының ажылдарының делгелгезиниң дугайын; Казаньниң болгаш Татарның театрларының гастрольдеринге С. Михалковтуң «Читкен бажың» деп шиизин көргүскен А. С. Пушкин аттыг Магнитогорск театрының чедиишкиннериниң дугайын солун дыңнадып турар.

Чооку хүннерде украин хоорай Измаилде пионерлер Ордузунга А. С. Пушкинге тураскааткан литературлуг эртен болган. Хоорай школаларының өөреникчилери орус улуг шүлүкчүнүң шүлүктерин болгаш «Салтан хаан дугайында тоолун», «Балыкчы болгаш балык дугайында тоолун» номчааннар.

Совет Эвилелиниң хоорайларының болгаш колхозчу суурларының культурлуг амыдыралы улам-на өзүп турар.

Б. МАРТЫНОВ.

Суурларда бажыңнар көжүрүлдези

ВАЛМИЕРА. (Латви ССР) Сталин аттыг колхозта бажыңнарның болгаш хуторларның чаа колхоз төптеринче механизастатынган көжүрүлгези эгелээн.

Ян Граматының ийи хаът бажыңы 11метр дурттуг, калбаа 8 чартык метр. Колхозтуң тудуг бригадазы донкраттарының дузазы-биле бажыңны көдүргеш тускай шанака тургузуп алганнар. Оон үгле печказын, хоолайны база шаларын бузуп каан. Бүдүн бажыңны шимчедирин МТС-тиң тракторлары күүсеткен.

Хутордан колхоз төвүнге 7 километр орузту ол бажың 5-ле шак иштинде эрткен. Чедер черинге чедир бичии-даа үрелген чер чок болган.

Көжүрүлгени кылган тудугжуларның ылап санап көргени-биле алырга печканы, хоолайны, шалаларны катап эптеринге 40 четпес күш-хүнү негетиннер, а ол бажыңны бузуп сөөрткеш тургускан болза, оон 5 катап хөй күш хүнү болур ийик.

Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң төвүнче чооку хуторлардан 100 бажыңнар трактор-биле көжүп келген.

(СӨТА).

Социал хандырылга организацияларының удуртур ажылдакчыларының область чөвүлел хуралы

Социал хандырылга организацияларының удуртур ажылдакчыларның Тыва область чөвүлел хуралы бо чылдың март 5—6 хүннеринде болуп эрткен.

Область социал-хандырылга ажылдарының эрткен чылдагы түңнелиниң болгаш моон соңгаргы сорулгаларының дугайында облсовет күүсекчи комитединиң социал хандырылга килдизиниң эргелекчизи Г. М. Сагалаков илеткел кылган. Бистиң чүртүвүста дайынның, күш-ажылдың инвалидтери, кырып назылааннар, азыракчызын чидиргеннер пенси дузаламчыны калбаабиле ап турарлар. Чүгле 1950 чылда Россия Федерациязының бюджединден пенсионерлерге — 15 миллиард рубльди тывыскан. Социал хандырылга ажылын улам сайзырадырының болгаш пенсия хемчээн улгатырар дугайында совет чазак болгаш большевик партия улуг башкы Сталинның инициативиби-ле чугула шиитпирлерни удаа-дараа үндүрүп келген дугайын эш Сагалаков илеткелинге чугаалаан.

Эрткен 1949—1950 чылда социал хандырылга ажылын чурумчудуп, бүгү пенсионерлерниң бижик документилерин хынап дооскан. Чүгле 1950 чылда республик болгаш чурт бюджединде 4 миллион рубльди Тыва областың бүгү пенсионерлеринге тывыскан. Ооң-биле чергелештир 50 муң рубльдиң пенсиязын чонга харыугда тывыскан.

Чоннуң ортузунга социал хандырылга ажылын Таңды район килдизи (эргелекчизи А. И. Горшкова) болгаш Чөөн-Хемчик район килдизи (эргелекчизи М. И. Гореев) эки чорудуп, инвалидтерге пенсияны дүрүм ёзугаар шын болгаш өй-шаанда тыпсып турарлар.

Кызыл хоорай болгаш Бии-Хем район килдистери ышкаш ажылын мынчага чедир сегидип албаан килдистер бар. Ылаңгыя пенсия доктаадырының комиссиялары бир дески ажылдавайн турар болгаш пенсия доктаадыр талазыбиле чазыгларны кылып турарлар. Чижээ, Бии-Хем район килдизиниң эргелекчизи турган С. И. Беленков 1950 чылдың апрель 1-ден октябрь 1-ге чедир боду чааскаан пенсия доктаадып, пенсионерлерге тыпсып турган.

Оон ыңай Улуг-Хем, Каа-Хем, Бии-Хем, Кызыл хоорай килдистери хоорай чурттуг инвалидтерге көдээниң пенсионерлеринге тыпсыр чижек-биле, көдээ чурттуг инвалидтерге хоорайның чижээн солуштур тыпсып турган болгаш чамдык Ада-чурт Улуг дайын инвалидтериниң шериг аттарынга 25 хуу немелделерни кылбайн турган.

Кызыл хоорай социал хандырылга килдизи(эргелекчизи Я. И. Колодей) ам боду шериг албанын күүседип турар Я. Р. Немченконуң болгаш Л. Д. Фисенконуң өг-бүлезинге «дайынга өлгеннерниң өг-бүлезинге» кылдыр пенсия, тыпсып берип турганы ышкаш, Бии-Хем, Каа-Хем район килдистери ындыг янзылыг алдагдалдарны кылып турганнар.

Инвалидтерни күш-ажылга таарыштырар талазы-биле Каа-Хем район килдизи Ада-чурт Улуг дайынының инвалидтерин—100 хуу, күш-ажыл инвалидтерин—86 хуу, база Чөөн-Хемчик район килдизи Ада-чурт Улуг дайынының инвалидтерин — 95,5 хуу, күш-ажыл инвалидтерин — 86 хуу күш-ажылга хандыткан.

Инвалидтерни күш-ажылга киирер талазы-биле чамдык районнар килдистери багай ажылдап турар. Чамдык үлетпүр, бүдүрүлге албан, организациялар, колхозтар, совхозтар, МТС-тер удуртукчулары инвалидтерни ажылга хүлээп албас болгаш ялымза чок чылдагааннар-биле ажылдан үндүрер чоруктар барын илеткелчи илереткен.

Илеткел соонда инвалидтерниң күш-ажылының дугайында Кызыл хоорай социал хандырылга килдизиниң эргелекчизи эш Колодей инвалидтерге дузалаар касса ажылының дугайында Каа-Хем район килдизиниң эргелекчизи эш Пранчатов болгаш пенсионерлерниң бот хөрээн даңзылаар дугайында Таңды район килдизиниң эргелекчизи Горшков оларның эдеринчи илеткелдери болган соонда санал шүүмүүлелдер калбарган.

Санал бергеннер социал хандырылга органнарының ажылдарында четпестерни большевикчи шүүмүүлел-биле илередип, илерээн четпестерни узуткаарының тодаргай хемчеглериниң дугайында саналдарны бергеннер.

Чөвүлел хуралдың киржикчилери чугаалашкан айтырыг дугайында делгереңгей шиитпирни болгаш Хакасс Автономнуг Область-биле социалистиг чарыштың керээзин бир үн-биле хүлээп алган.

ФРУНЗЕ. Киргиз ССР-ниң уран-чүүлдериниң алдарлыг деятели скульпторжу О. М. Мануилова «Пионер» колхозтуң алдарлыг кадарчызы Исмаил Джеентаевтиң скульптуразын кылып турары.

Чуруу Э. Лейбовичзинии. СЭТА-ның пресслишези.

Национал театрның артистери-биле ужуражыышкын

Бо чылдың март 5-те Кызылдың Сталин аттыг культура бажыңынга национал театрның артистери-биле хоорайның партия, совет активиниң ужуражыышкыны болган.

Ужуражыышкын хуралды ВКП(б)-ниң Кызыл хоорай комитединиң секретари эш Г. Н. Степанов ажыткан.

Национал театрның сценазынга көргүстүүп келген чүүлдериниң чедиишкиннериниң дугайын түңневишаан, моон соңгаргы үеде сцена көргүзүглерин экижидер дугайында театрның кол режиссёру, РСФСР-ниң алдарлыг артизи эш Забродин илеткел кылган.

—Национал театрның артистери сцена көргүзүглериниң талазы-биле сөөлгү үеде элээн көскү чедиишкиннерлиг болуп, боттарының уран чогаалчы мергежилин өстүрүп шыдааннар—деп илеткелчи бодунуң чугаазынга демдеглээн. Чижээ, Собконуң «Ийиги фронтунуң артында» деп шиизин, Аксаковтуң «Чидиг кызыл чечекчигеш» деп шиизин, орустуң шылгарангай чогаалчызы Николай Васильевич Гогольдуң «Ревизор» деп комедиязын болгаш Салчак Токаның «Төңгүр-оол» деп шиизин көргүзүп турар үеде театрның артистери эштер Митряшкин, Рыбалкова, Шеховцев, Өлзей-оол Мунзук, Чыргал-оол, Кара-кыс олар ук шиилерниң тус-тус рольдерин эки ойнап күүседткеннер. Ооң-биле чергелештир, театрның көргүзүглеринде четпестер ам-даа хөй. Чамдык артистерниң чугула рольдерге ойнап турарының идейлиг деңнели куду. Уран-чүүлдүң чогаадыкчы мастерствозунга мергежиирин кызып ораладашпас артистер бистиң аравыста база бар.

Мынчангаш ам сорулга болза, уран-чүүлдү театрның сценазынга бедик идейлиг болгаш көрүкчүлерге сонуургаңчыг, уран-чечен кылыр көргүзер дээш, улам кызып ажылдаар чорук театр коллективиниң бүгү кежигүннери бистерниң мурнувуска салдынып турар—деп эш Забродин илеткелин дооскан.

Илеткелдиң сөөлүнде ужуражыышкынга келген активтиң болгаш театр ажылдакчыларының иштинден 10 ажыг кижи санал берип, театрның ажылында четпестерни чидии-биле шүүмүүлээннер.

Ужуражыышкын хурал төнген соонда артистер аңаа чыылган активке «Хөлзээнниг черде» деп А. Островскийниң шиизин көргүскен.

Д. ОСКАЛ-ООЛ.

Отчёттуг хуралдан илерээн четпестерни узуткаар

Бай-Тайга районда Сталин аттыг колхозтуң отчёттуг хуралы болуп эрткен. Ук хуралга колхозтуң чыл иштинде чедиишкиннинг ажылын демдеглевишаан, колхозчулар санал-шүүмүүлел-биле четпестерни илереткен. Колхозтуң организас-тургузуу мурнукузундан быжаан-даа болза, чамдык ажылдар талазы-биле дыка чыъдып каап турар.

1950 чылда тараа ажаалгазын четпес чорутканындан ортумаа-биле бир гектардан чогенчиг чавыс дүжүттү алган. 109 гектар тарааны хар адаанда киирген. Колхозчуларның хөй кезии минимум күш-хүннерин күүседип албаан. Колхозтуң баштаар чери күш-ажылдың сагылга-чурумун бедидер талазы-биле дыка четпес ажылдаанын отчёттуг хуралдан шыңгыы демдеглээн.

Колхозтуң ниитилештирген хөреңгизин өстүрери-биле хуваашпас фондуга бүгү орулганың 15 хуузун киирер ажыл чорутунмаан. Албан организация черлеринден алыр өрелерин колхозтуң баштаар чери негеп албааны-биле 4936 рубль колхозтуң орулгазында кирбээнге илерээн. Колхозчулар чаа күш-биле ажылдап кирипкеннер.

С. КҮДЕРЕК.

МЧАЭ-ниң отчёттуг хуралы

Чаа-Хөл районнуң Үрбүн сумузунда «КИМ» МЧАЭ-ниң отчетёттуг хуралы болган. МЧАЭ даргазы эш Калбак отчёт илеткел кылган.

Отчёттуг чылдың дургузунда МЧАЭ тараа, эвт, дүк дужаар талазы-биле күрүне мурнунга хүлээлгезин күүседткен. МЧАЭ ажыл-агыйның бүгү адырларындан 34.742 рубльдиң оруглазын киирип алган. МЧАЭ-ниң ажыл-агыйының улам ыңайгы хөгжүлдези дээш кызымакай кижилерниң саны көвүдеп турар. Чижээ, хойжу Опай МЧАЭ-ниң хой малын чаңгыс-даа баш хоратпайн менди кадарып турар болгаш эткен чылын өг-бүлези-биле кады 1.164 күш-хүннерин ажылдап алган. Хову бригадазының кежигүнү Чадамба 550 күш-хүннерин, Сегбе 442 күш-хүннерин ажылдап алган.

Ниити чедиишкиннер биле чергелештир МЧАЭ-ниң ажыл-чорудулгазында улуг четпестерниң дугайын отчёттуг хурал илереткен. МЧАЭ-ниң баштаар чери мчаэчилерниң күш-ажылын багай удуртуп, оларны ниитиниң ажылынче эки организаставаанының түңнелинде 26 мчаэчилер күш-хүннериниң минимумун күүсетпээн.

МЧАЭ-ниң баштаар чери тудуг ажылын дендии багай удурткан. Ооң ужурундан эткен чылын чурттталганың ийи-ле бажыңы, тараа урар бир склад тутунган, чаа школаның чүгле ханазын тудуп кааш ол хевээр соксаан.

Малдың баш санын өстүрериниче кичээнгейни кошкатканындан мал өстүрериниң планы эткен чылын чүгле 96 хуу күүсетинген. Малдың азырал, ажаалгазының багындан, мал ажылынга харыысалга чок багай кижилер киргеннинден 150 баш улуг, биче мал янзы-бүрү чылдагааннардан хораан.

Ниитиниң мал болгаш чер ажылының талазы-биле моон соңгаргы чедиишкиннерни чеьдип алыр сорулга-биле мчаэчилер отчёттуг хуралындан Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелинге катыжар деп шиитпир үндүрген.

М. ДАЙГИРАНЗА.

Чурттталганың чаа хуу бажыңнары дээш

Совет чазак, большевик партия болгаш улуг башкы эш Сталин боду совет улустуң чурттталгазының дугайында үргүлчү сагыш салып, улустуң чурттталгазын экижидер дээш хүн бүрүде бүгү дузаламчыны көргүзүп турар. Ооң бир барымдаазы болза, чурттталганың хууда бажыңын тудар дээн совет кижилерге күрүненің талазындан үр хуусаалыг чээлини коммунал банкызын дамчыштыр берип турары болур. Хуу бажыңтударынга күрүненің үр хуусаалыг чээлизин ССРЭ-ниң Улус Комиссарларының Чөвүлелиниң доктаадып хаан түңү 10 муң чедир рубльди 7 чыл чедир хуусаада бээр.

Бистиң областың чамдык ажылчын, албан хаакчыттары хуу бажыңнар тудары-биле күрүненде үр хуусаалыг чээлини алган ону чөп ажыглап турарлар. 1950 чылдың дургузунда областа 4336 квадрат метр шөлдүг 120 бажыңнарны тудуп дооскаш ажыглалда киирген, оларның иштинден 3419 квадрат метр шөлдүг 83 бажыңнар Кызыл хоорайда болуп турар.

Күрүнеден алган үр хуусаалыг чээлилерниң дузаламчызы-биле Кызыл хоорайның чурттакчылары Д. И. Сунцов, Д. С. Власов, К. Ф. Шишигин болгаш өскелер-даа хууда чаа эптиг болгаш чараш бажыңнар туткулап алганнар. Оон ыңай Шагаан-Арыг хоорайда Көк Тюлюш Суракович, Кызыл хоорайда Суукай Оюн Аванооловича болгаш өскелер-даа хуу чаа бажыңнарны чедиишкиннии-биле тудуп турарлар.

РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң 1951 чылдың февраль 7-де үнген № 124 доктаалын ёзугаар бистиң областа 2000 ажыг дөрбелчин метр шолдуг хуу бажыңнар тудары-биле чартык миллион ажыг рубльди үндүрген.

Чурт үлетпүрүнүң бүдүрүлге черлери (ыяш заводу, мебель цехи, кирпич заводу), ол ышкаш хереглел кооперациязының черлери үр хуусаалыг чээли алганнарга чогуур өйүнде тудуг материалдарын садарын хандырары онза чугула.

М. СИРОТИН.

Хүлээлгезин эки күүседип турар

Каа-Хем районнуң «Победа» көдээ ажыл-агый артелиниң аът ажаакчызында Н. Бортников ажылдап турар.

Н. Бортников ол ажылга ажылдап эгелээн хүнүнден эгелээш аттарны шын азырап, ажаар, мал чемин камнаар, мал кажаазынга арыг-шевер чорукту сагыыр, аттың дериг-хереклерин корум-чурумнуг байдалга тургузар деп хүлээлгезин алдарлыы-биле күүседип турар.

Эш Н. Бортников аът ажаалгазынга ийи чыл ажыг үеде ажылдавышаан, аттарны азырап, ажаар талазы-биле эки дуржулганы шиңгээдип алган болгаш бодунуң хүлээлгезин эки билип турар. Мал кажаазының өдээн үргүлчү аштап турар, ол өдекти тараа ховузунуң чемижидилгезинге ажыглап турар. Аът ажаакчызы Н. Бортников мал чемнерин камныг чарыгдаары дээш демисежип, сигенни аттарга бээрде чүгле яслилерни болгаш малга чем каап бээр черлерни ажыглап турар. Ол ышкаш аттың дериг-хереклери үргүлчү септелгелиг белен болгаш корум-чурумнуг турарын Н. Бортников чеьдип алган.

Н. Бортниковтуң күш-ажылга ак-сеткилдиг чоруун көргеш, колхоз баштаар чери ону ийи удаа шаңнаан.

М. КРАВЦЕВ.

Мурнакчы культармейжи

Шагаан-Арыг тыва 7 чыл школазының башкызы комсомолчу В. Петров чоннуң ортузунда бижик билбес чорукту болгаш биче билир чорукту узуткаарының талазы-биле кызымак ажылдап турар. 1950 чылда Ленин аттыг колхозтуң 42 бижик билбес колхозчуларын бижикти билир кылдыр өөреткеш, Тыва бижиктиң 20 чыл оюн таварыштыр ажылчы чоннарның область Соединиң күүсекчи комитединиң болгаш ВКП(б) обкомунуң хүндүлүг бижии-биле шаңнатпышаан, 600 рубльдиң шаңналын база алган.

Ам Ленин аттыг колхозта бижикти багай билир 34 колхозчуларны 1951 чылдың март 15-тің бетинде бижикти эки билир кылдыр өөредири-биле неделяда 3 удаа кичээлдерни чорудуп турар. Эш Петров 1950 чылда 36 колхозчуларны бижикке өөреткенинің шалыңын алгаш, 150 ажыг номну садып ап, бодунуң бажыңында хуунуң библиотеказын тургузуп алган. Комсомолчу Петров партияга кирери-биле ВКП(б)-ниң уставын болгаш программазын өөренип турар.

Башкы Петровтан үлегер алыры чугула.

Б. ДҮПШҮҢ.

Колхозчуларның массалыг өөредилгезин экижидер

«Эртемниң болгаш мурнакчы дуржулганың чедиишкиннерин көдээ ажыл-агыйга нептередир болгаш пропагандалаар херектиң дугайында» ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалы Таңды районунда багай күүсетинип турар.

Үш чыл хуусаалыг агротехниктиг курстар бүгү колхозтарда мынчага чедир четче организастатынмаан. Районнуң колхозтарында агротехниктиг тос, зоотехниктиг алды курстарны тургускан болгаш оларда 260 колхозчулар санатынып турар. Ынчаарга чамдык колхозтарда курстарның дыңнакчыларын ёзу барымдаалап даңзыга кииргеш, оларның составын каяа-даа бадылавайн турар.

Колхозчу активтиң, коммунистерниң болгаш комсомолчуларның хөй кезии курстарда хаара тутунмаан. Хөй санныг колхозчулар кичээлдерге келбейн турар. Курстарның дыңнакчылары четче кээп олурушкан кичээлдер чаңгыс-даа колхозка болбаан. Чижээ, «Чаа орук» колхозта агротехниктиг курста 25 дыңнакчылар санатынып турда, ук курстуң бир дугаар кичээлинге чүгле 6 кижи олурушкан. Ооң биле кады ол колхозка өөредилгени организастаары-биле районнуң көдээ ажыл-агый килдизиниң зоотехнии эш Гришинаны чорудуп кааргa колхозчуларның өөредилгезиниң дугайында чазактың доктаалының ужурдузазын колхозтарга эки тайылбырлап чугаалаваан болгаш чүгле организастыг баштайгы кичээлди эртиргеш, оон соңгаар кичээдерни канчаар чорударын участок зоотехниинге айтып бербейн Бай-Хаакче дедир ээпкен. Ооң түңнелинде ол көдээ ажыл-агый артелинде зоотехниктиг курс мынчага чедир кичээлдевейн турар.

Будённый аттыг көдээ ажыл-агый артели көдээ ажыл-агыйның бедик билиглиг тускай эртемниглери бар тургаш-ла колхозчуларның өөредилгезин багай организастап турар. «Сталинчы орук» колхозта агротехниктиг курстуң ажылын удуртуп турар участок агроному эш Валянский колхозчулар-биле чүгле ийи катап кичээл эртирген. «Революцияның чалбыыжы» колхозта агротехниктиг курс (удуртукчузу МТС-тің агроному эш Чуева) дөрт айның иштинде чүгле ийи кичээл эртирген. МТС-тің администрациязы Чуеваны ам шөлээледипкен.

Районнуң көдээ ажыл-агый килдизиниң талазындан колхозчу массаларның агротехниктиг өөредилгезинге удуртулганы болгаш хыналданы кошкак чорудуп турар. Калинин аттыг колхозта агротехниктиг курс (удуртукчузу кол агроном Науменко) чүгле үш кичээл эртирген, баштайгы кичээлге 26 кижиден 9 кижи олурушкан. Ооң соонда болган ийи кичээлдерге дыңнакчылар база четче келбээн. Ол ышкаш ол курста башкылаашкын чүгле орус дылда эртип турар болгаш ону тыва дылга очулдурбайн турарындан дыңнакчыларның хөй кезии өөренип турар чүүлдерни шиңгээдип албайн турар. Өөредилгени очулдурукчу чок ёзу барымдаалап чорудуп турар чорук эки түңнел бербези тодаргай. Совет көдээ ажыл-агыйның мурнакчы эртеминиң бүгү чедиишкиннерин, күш- ажылдың мурнакчы аргаларын колхозчулар шиңгээдип алырынче эш Науменко сагыш салбайн турар.

Калинин аттыг көдээ ажыл-агый артелинге зоотехниктиг курс организастаары-биле районнуң көдээ ажыл-агый килдизиниң улуг зоотехнии эш Коромыслова каш удаа чоруп турган хирезинде ону мынчага чедир шуудадып чалаан. Баштайгы организастыг кичээлди соок, стол, сандай чедишпее черге эртирген, чамдык колхозчулар шала кырынга олура кичээлдээн.

Агрозоотехниктиг курстарның өөредилгезин бо хире организас чок эгелээнинің түңнелинде дыңнакчылар кичээлдерге келбес, өөренген материалдарны шиңгээдип албас чорукка чедирген. Кичээлдер теория талазы-биле чавыс деңнелге эртип турар, курстарның удуртукчуларының семинарлары болгаш методиктиг хуралдары болбайн турар.

Агрозоотехниктиг курстар көдээ ажыл-агый литературалары болгаш өөредилге херекселдери-биле багай хандыртынган. Көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглери колхозчу тараачынарның ортузунга лекцияларны кончуг эвээш номчуп турар. 1950 чылдың ноябрь айдан бээр көдээ ажыл-агый темаларынга чүгле он ийи лекциялар номчутунган. Ук лекцияларда мал, чер ажылының бедик көргүзүглерин чеьдип алган мурнакчыларның дуржулгазының дугайында тодаргай чижектерни чугаалавайн турар.

Доктаамал ажылдаар лекториялар колхозтарда мынчага чедир тургустунмаан, районнуң көдээ ажыл-агый килдизиниң, МТС-тің, МТС-тің болгаш совхозтуң тускай эртемниглери идеологтуг ажылдарже хараа тутунмаан. Районнуң көдээ ажыл-агый килдизи (эш Нуждина) колхозчуларның массалыг өөредилгезин эки удуртур болза чогуур.

Колхозчуларның өөредилгезиниң сорук киирикчизи болза парлалга болуп турда, район солуну «Большевик», районнуң эки кижилериниң ажылының мурнакчы дуржулгазын нептередир болгаш пропагандалаар талазы-биле багай ажылдап турар. Хойжулар Ноокай, Кудрявцев, бызаа ажаакчызы Манганак, хаван ажаакчызы Залуцкая, комбайнёрлар Бобков, Ураков, «Сталинчы орук» колхозта ажылдап турар трактор бригадазының бригадири Ермолаев болгаш көдээ ажыл-агыйның өске-даа мурнакчылары районда эвээш эвес. Ол мурнакчы кижилериниң дугайын «Большевик» солун кончуг эвээш бижип турар. Колхозтарда агротехниктиг курстарның өөредилгезиниң дуржулгазын солчур дугайын районнуң көдээ ажыл-агый килдизиниң тускай эртемниглери район болгаш область солуннарының арыннарынга хаая бижип турар.

Бай-Хаактың машина-трактор станциязы механизаторжу каадырларны белеткээр болгаш оларның билиин бедидер талазы-биле багай ажылдап турар. Трактористер курсунда өөренип турар курсантыларның ортузунда өөредилге кижизидилгелиг ажыл багай тургустунган. Курста санатынып турар 32 дыңнакчылардан чүгле 14—16 кижи кичээлдеп турар. МТС-тің администрациязы келир үедеги трактористер дугайында чогуур сагыш салыышкынын илеретпейн турар. Трактористер курсунда кичээлдер очулдурукчу чок, чүгле орус дыл кырында эртип турар. Курсант составының 50 хуузу орус дылды кошкак билир болгаш чамдыктары шуут билбес болуп турар. Курсантыларның чуртаар чери хирлиг, библиотека чок, курсантыларның чартыктан хөй кезии хуу кижилер бажыңнарында турар. Сталин аттыг, Будённый аттыг, «Революцияның чалбыыжы» көдээ ажыл-агый артелдериниң даргалары трактористер курсунда өөренип турар колхозчулар канчаар өөренип турарын сонуургавайн оларның кичээлдеринге олурушпайн турар.

Колхозчуларның массалыг өөредилгези болгаш механизаторжу каадырларның белеткелиниң бо хире багай чоруп турары болза, райкүүском болгаш районнуң көдээ ажыл-агый килдизи бо чугула херекти удуртурундан чайлаанын, көдээ ажыл-агыйның пропагандазын үлегерлиг чорударының, колхозчуларның агротехниктиг өөредилгезин организастаар талазы-биле көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглеринге дузаламчы көргүспейн турарын тайылбырлап турар.

Мынчангаш, көдээ ажыл-агый чылының эвлчеглиг улуг кампаниязы часкытарылга ажылы чоокшулап олурар төлээде, районнуң көдээ ажыл-агый килдизи колхозчуларның агротехниктиг өөредилгезин доп-дораан экижидер ужурлуг.

С. ТУШКОВ.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Солун тарадылгазын чөп организастаар

Чөөн-Хемчик районда харылзаа конторазы чоннуң чагыдып алган солун сеткүүлүнүң тарадылгазын эң-не харыысалга чогу-биле чорудуп турар. Чадаана хоорайның чурттакчылары эштер Конгар, Чимит-оол олар 1951 чылдың эгезинде-ле «Ленинчи орук» солунну чагып алганнар, ол солуннарындан бо хүнге чедир чаңгыс-даа солун албааннар.

Ийме сумузунуң почтачызы Меңниг-оол солун алыр дээш келирге, силерниң сумунуң солуну дээш кезек солун ап берген. Ук Меңниг-оол сумуга апаргаш көөрге сумунуң улустарының чагаан солунундан чаңгыс-даа солун чок, харын Чадаана хоорайның чурттакчыларының чагаан солуннары болган. Ындыг таварылгалар чаңгыс удаа эвес болган.

Чоннуң чагыдып алган солун сеткүүлүнүң тарадылгазын ынчаар саададып турар харыысалга чок чорукту дарый узуткаары негетинип турар.

О. КАВАЙ-ООЛ.

Автомашинаны чөп ажыглаар

Колхозтуң янзы-бүрү ажылдарынга чүүк сөөргүр машинаның дузазы дыка улуг. Улуг-Хемде Сталин аттыг колхоз эткен чылдың апрельде чаа автомашинаны большевик партияның ачы-хавыязы-биле садып алыр аргалыг болган.

Ол машинаның чолаачызы шиитирген соонда эткен чылдың ноябрь айдан бээр ажылдаваан, анаала аът кажаазының чанында кыштаглап турар. Ону ажылдадыр дугайында колхозтуң баштаар чери болур.

чооку үеде хемчеглерни алыры чугула болгаш дыка хөй күш-хүн үндүрүп тургаш, тудуп алган гаражынче киирери негетинип турар. Кышкы үеде тудуг ыяжын белеткээринге машинаны ажыглаары колхозка улуг дузаны чедирери чайлаш чок деп чүве билдингир болгай. Часкы тарылгага кирер аттарны амдыгааштан белеткээр херекке ол машина улуг дузаны чедирер болгаш дыка хөй аттарны солуп үндүрүп тургаш, тудуп алган

С. Дава.

„ШЫННЫҢ“ МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ИЗИ-БИЛЕ

„Чоннуң бот-онаалга үндүрүүн чөп ажыглаар“

1951 чылдың январь 27-де үнген № 17 (2191) «Шын» солунда «Чоннуң бот-онаалга үндүрүүн чөп ажыглаар» деп эгелиг чүүл парлатынган.

Чондан чыгган бот-онаалга үндүрүүн чөп ажыглаар талазы-биле ажыл Бай-Тайга районнуң Көп-Сөөк суму Соединде четпес тургустунган. Бот онаалга үндүрүүнүң чыгдынган акша-хөреңгизин чөп ажыглавайн турган. Бо дугайында хынал көрген соонда рай күүскомнуң даргазы эш С. Самдаңның редакцияга дыңнатканы болза — Көп-Сөөк сумуга шак ындыг четпестер турганы шын болган, ону чайладыр талазы-биле чогуур хемчегни алган болгаш моон соңгаар мындыг четпестерни болдурбас дугайында райсаң килдизиниң эргелекчизи эш Сайнитке айтыышкын бербишаан, акша-хөреңги чарыгдалдарын хынаар, чөп болдурар талазы-биле ажылды кошкаш чорудуп турган дээш аңаа сагындырыг бергеа.

Англияның пролетариадының ядараашкыны

Бир талазында ажылчын аңгынын, ажылчы чоннарның калбак массаларының ядараары болгаш ийи талазында хөй эвес монополистерниң байыры капиталистиг ниитилелдиң хөгжүлдезиниң чайлаш чок хоойлузу болур. Чаа өжелекчи дайынны белеткевишаан, империалистер капиталистиг дарлалдың кинчизин оон-даа артык дыңзыдып, дайын чарыгдалының бүгү аар бергелерин ажылчы чоннарның кырынче чуй каап, ажылчыннарның херек кырында ажыл төлевирин кызырып, үндүрүглерин болгаш өске-даа чыылдаларны улгатырып турарлар. Ол бүгү үүлдер дарлатырып турар массаларны ниитизи-биле ядараашкынга таварыштырып турар.

Эрге-чагыргада лейбористерниң „социалистиг" чазаа турар Англияның ажылчын аңгызының аар-берге байдалы болза, америк банкирлерниң чалчалары болур ол барын социалистерниң бужар бак сатынганын миллион-миллион ажылчы чоннар кайы хире ядаргай түревги байдалда таварышканын ол тодаргай херечи болуп турар.

Тускай медээни ёзугаар алырга англи ажылчыннарын херек кырында шалыны 1938-ден 1948 чылга чедир он чылдың иштинде 25 хуу кудулаан. 1949—1950 чылдарда чепсек сүрүүшкүнүн күштелдиргенивиң түнелинде англи ажылчыннарның херек кырында шалыны 1948 чылга дөмейлээрге база 10 хуу кудулаан.

Дайын сөөлүндеги Англияда аъш-чемниң, хептиң, идиктиң, саваның, газтың, электриниң, демир орук-биле чоруурунун болгаш өске-даа чуулдериң өртектери үргүлчү өзүп турар. Ажылчыннарның болгаш күш-ажылчы массаларның орулгаларын күш-биле кудулатканы, база англи болгаш америк улуг буржуазтарга ажыктыг болуп турар акшаның үне кудулаашкыны болза, англи улустуң амыдыралының деңнелинин кончуг кудулаанының тодаргай көргүзүү болур.

Англи ажылчыннын амыдыралы чыл бүрүде-ле баксырап турар. Харын тускай меге медээни ёзугаар алырга безин Англияда чурттакчы бүрүзүнүн бот хереглели 1949 чылда 1934—1938 чылдарда ортумак бот хереглелериниң: эвт 32 хуу, бекон 55 хуу, чигир 14 хуу, үс 43 хуу куду болуп турар.

Ындыг-даа болза, ол ортумак чижек саннар Англияның ажылчын аңгызының болгаш ажылчы массаларның амыдырал чурттал-газының херек кырында деңнелин көргүспес.

Лейбористиг чазак эрге-чагырга келген сөөлүнде Англияның ажылчы чону эвтти, үстү, саржагны болгаш чигирни дайын мурнуда азындан үш катап эвээшти ажыглап турарлар.

Дайын үезинде тургускан карточка системазын лейбористиг чазак солуваан, харын ону уламна калбарткан. Англияның ажылчы чону 1950 чылда моон адаанда чижектиг чемни ап турган: неделяда эвтти 230 граммны, чигирни 230 граммны, маргаринни 110 граммны, үстү 55 граммны болгаш сүттү 1 литрни ап турган. Чепсек сүрүүшкүнүнүң күштелгени-биле чергелештир аъш-чем үүлүн бээривиң чижээ 1951 чылда оон-даа артык кудулаар. Февраль 4-тен эгелеп эвтти неделя санында 8 пенсаларны бээр деп аъш-чемниң министри Уэбб медеглээн. Ол болза, үүле чаңгыс бичии котлет кылырынга чедер. Ындыг-даа болза, Англияның ажылчыннары болгаш ажылчы чону ажыл төлевириниң ядамыкайының ужурундан ол бичии норманы безин садып ап шыдавастар.

Англия ажылчыннарның хөй бүгү-ле казышкыннарның сөөлүнде холунга неделя санында 3—4 фунт стерлингтер алыр. Англияның хөй-ниити саналының институдунун санааны-биле алырга ол түн амыдыраарының эң кудуку деңнелиниң безин 42,8-тен 57,1 хуузу болур.

Дайын сөөлүндеги үеде чуртта ажыл чок чорук үргүлчү өзүп турар. Барын лейбористериң баштыңчылары 1945 чылда парламентиге соңгулда мурнуу чарыында хуралдарга, шупту „ажылдыг" турарын чеңдип алыр, „депрейссиялыг районнар" деп адап турар районнарны чок кылгаш „хөгжүлделиг" районнар кылдыр хуулдурар талазы-биле бүгү-ле хемчеглерни алыр бис деп мегелеп чугаалап турганнар. Ол аазаашкын саазын кырынга арткан. Ол оон өскээр болдунмас турган, үүге дээрге, барын лейбористериң баштыңчылары болза, англи улустуң каржы дайзыннары, англи болгаш америк ажылчын шимчээшкининде агентуразы болур. Эттли болгаш оон бөлүү ол меге аазаашкынын 1950 чылда парламентиге соңгулдалар мурнуу чарыының хуралынга база катап дагыннаанар. Ындыг-даа болза ажыл чок чорук чуртта үргүлчү өзүп турар.

Тускай статистика медээзин ёзугаар алырга шуут ажыл чоктарның саны 1948 чылдан 1950 чылдың январьге чедир 20 хуу өскен. Ол медээни ёзугаар Англияда шуут ажыл чоктарның саны 404 муң кижи, оон аңгыда бүдүрүлгелерде четче ажыл чоктарның саны 1949 чылдың өөрүнде 347 муң кижи болган. Херек кырында Англияда ажыл чоктар оон хөй.

Эндере чепсеглээшкиниң программазы чуртта ажыл чок чорукту чок кылыр дээр дугайында барын лейбористериң баштыңчыларының бадыткаашкыны болза, Англияның чонун арын түүр чокка мегелээни ол болур. Фактылар болза, сыр дедир көргүзүп турар. Чепсек сүрүүшкүнүн күштелдиргени-биле холбашкан каңгын, өөнүг металлдарның болгаш өске-даа чиг эттериң чедишпестээни Англияның үлетпүр төптеринде ажыл чок чоруктарны көвүдедип турар. Англияның „Ньюс кроникл" деп солунунун медээлээнин ёзугаар алырга, өөнүг металлдарның арга чок чедишпейн турарындан Бирмингам районда 100 заводтарның ажылы үстүрүнге чеңдип турар. „Чиг-эттиң чедишпейн турарындан үүгле автомобиль үлетпүрүнде, 100 мундан хөй кижилер четче эвес ажылдаар чорукка таваржып болур деп „Дейли уоркер" солуннуң корреспондентизи бижип турар.

Барын лейбористериң баштыңчылары 1950 чылда үндүрген „Спикерс кейдбук" деп номунга дайын сөөлүнде Англияда эмнелге дузаламчызы экижээн, ажылчы чоннар халас эмнелге дузаламчызын ажыглап турар деп мегелеп бижээннер. Ол болза, ийи арынныг мегелээшкин. Англияда эмнелге дузаламчызын үүгле байлар ажыглап турарлар. Оон херечизи болза, ажылчын районнарда бичии уругларның өлүр чоруу буржуазияның чурттап турар районнарындан 2-ден 6 катап хөй болуп турары болур.

Чаа госпиталдар тудар, чаа амбулаториялар ажыдар дугайында лейбористериң аазаашкыны база өөлчеглиг мегечи чорук болган. Дайын чарыгдалдарын улгатырар дугайында Уолл-стриттиң баштайгы негелдези-биле лейборисчи чазак кадык камгалалының чарыгдалын аажок кызырган. Чуртта чаа эмнелге тудуглары ам шуут соксаан. Он он муң ажылчы чоннар госпиталдарга кирер дээш ай, айы-биле өөлчег манап турда Англияда 50 муң ажыг оруннар эмнелге ажылдакчыларының четпезиндеп куруг тургулаар. Хуу эмчилерге неделя санында бир орун дээш ажылчыннар 20 фунт стерлингтер төлеп шыдавас.

Ылаңгыя туберкулёз-биле аараанның байдалы кончуг аар берге. Англияга чыдар орун манап турган туберкулёз аарыглыг улус 1950 чылда 1945 чылдан 43 хуу хөй болган. Туберкулез эмнелгезинге чаңгыс орун алырда 6—9 айларда манаар.

Лейбористиг чазактың чонга удур амгы политиказының бо үеде ги байдалында Англияда эмнелге ажылын экижидерин манап болбас дугайын фактылар чугаалап турар. Шериг хереглелинге чарыгдалдар 1950 чылда кадык камгалалының чарыгдалындан үш катап, чырыдыышкын чарыгдалындан бештен артык катап болгаш чуртталга бажыннар тудуунун чарыгдалындан чээрби катап улгаткылаан.

Англияның ажылчы чоннарының чурттап турарының байдалы үргүлчү баксырап турар. Бажыңы чок улустарның саны чыл бүрүде-ле өзүп турар. Англияның пролетариадының хөй кезин хоорай кыдыының багай хирлиг дапкыш бажыңчыгаштарында болгаш казанактарда чурттап турарлар. Ылаңгыя Шотландияда ажылчыннарның чурттал-га байдалы кончуг багай.

Ол хоорай кыдыының багай хирлиг дапкыш бажыңчыгаштары болгаш казанактарының дугайында Англияның ажылчыннары болгаш албан-хаакчыттары бажың хөлезининиң эң-не улуг өртээн төлеп турарлар. Англияның ажылчыннарына оларның чурттал-газының өртээ неделяда 30—35 шилингилер болуп турар, ол болза, неделяда ажыл төлевириниң 25—30 хуузу болур.

1945 чылда парламентиге соңгулдаларның мурнуу чарыында барын лейбористериң баштыңчыларының чугаалап турганы болза, „Англияда өг-бүле бүрүзү дараазында болур бүгү ниитиниң соңгулдаларынга чедир тускай бажың алырлар" дээннер. Ол база меге үүл болган. 1949 чылда чурттал-га бажыннарын дайын мурнунда чыл бүрүзүнде тудуп турган бажыңнардан ийи, үш катап өөрүштү тукан. 1950 чылда чепсек сүрүүшкүнүн күштелдиргени-биле чергелештир Англияда чурттал-га бажыннаның тудуушкуну оон-даа кудулаан.

Англияның пролетариадының ниити ядараашкыны күштелгени-биле чергелештир деңнелгелиг ядараашкыны база өзүп турар. Англияның национал орулгазында ажылчын аңгының үлүү үргүлчү өвөжеп турар, а буржуазияның үлүү чайгылыш чокка өзүп турар.

Делегейниң ийи дугаар дайынының үезинде англи монополистери чоннун ханы-биле болгаш качыгдал түрегдели-биле чаа-чаа миллион фунт-стерлингтерни тып бааннар. Англияның эң улуг банкыларының болгаш монополияларының ажык-кончаазы 1944 чылда 1938 чылдаазындан 80 хуу ажыг болган.

Дайын сөөлүнде безин англи монополияның ажык кончаазы көстүп көрбөөнү-биле үргүлчү өзүп турар. Тускай медээни ёзугаар алырга англи капиталистериң ажык кончаазы 1947 чылда 1946 чыл-биле дөмейлээрге 24 хуу өскен, а чамдык адырларда оон даа хөй. 1948 чылды 1947 чыл биле дөмейлээрге олар 17 хуу, 1949 чылды 1948 чыл биле дөмейлээрге 19 хуу өскүлээн. Англи монополияның ажык кончаазы 1950 чылда 10 хуудан ашкан, а ажылчы чоннун херек кырында ажыл төлевири кончуг кудулаан.

Англияның буржуазиязының чурттун улус орулгазында үлүү 55 хуу болуп турар, а ажылчы чоннарның үлүү 45 хуу болуп турар деп эш Сталин ВКП(б)-ниң 16 дугаар съездизинге кылган илеткелинге айыткан. Англи пролетариаттың ядараашкынының аажок күштелгени-биле чергелештир национал орулгазында буржуазияның үлүү ам үштүн ийизинден эвээш эвес болуп турар.

Монополистериң ажык кончаазы көстүп көрбөөни-биле өскен турбужа, лейбористиг чазак оларга үндүрүгну үргүлчү кудуладып турар болгаш оон-биле ажылчы чоннарга дорт эвес үндүрүглерни улгатырып турар. 1949—1950 бюджет чылында дайын мурнундаазындан дорт эвес үндүрүглер беш катап, дорт үндүрүглер үш катап хөй болуп турар. Оон түнели болза Англияның ажылчын аңгызының ажыл төлевириниң фондузунун чартык кезик хирези, лейбористиг чазактың чепсектер бүдүрүлгезинге, колонияларында национал хосталгалыг шимчээшкиннерни базарынга болгаш ССРЭ-ге болгаш улус демократиязының чурттарынга удур дайын белеткээрин күштелдиреринге ажыглап турары дорт болгаш дорт эвес үндүрүглер төлевиринге баргылаан.

Америк монополистериң айтыышкыны-биле күүседип турары англи империализмниң чепсеглээшкин программазы болза, англи пролетариаттың ниити болгаш деңнелгелиг ядараашкынының моон соңгаргы күштелири болур.

Англияның „Дейли экспресс" солунунун медээлээни-биле алырга 1951 чылдың январьниң 8 хонуктарының иштинде амыдыралдың үнези улгаткан: кофе, мармелад, чунар савзн, тапкы, бензин, илик дааралгазының өртээ улгаткылаан. Ол оон биле кызыгаарлатынмаан. Чепсек сүрүүшкүнү-биле чергелештир аъш-чемниң болгаш бүдүрүлге бараанларының өртээнин моон соңгаар улгадыры чайлаш чок, ол англи пролетариаттың ядараашкынын оон даа артык күштелдирер.

Ажыл төлевирин кудуладырының политиин англи болгаш америк улуг буржуазтарның артык ажык кончаазын үргүлчү улгатыгарының политиин, Черчилль баштаан англи империализмниң эң-не реакциялыг кезектериниң ССРЭ-ге болгаш улус демократиязының чурттарынга удур дайын чорударының политиказын барын лейбористериң баштыңчылары чорудуп турар деп үүвени Англияның ажылчыннары болгаш ажылчы чону дуржулга кырынга көрүп бүзүреп турарлар.

Англияның коммунистиг партиязы чокта чаа „Британияның оруу социализмче" деп чаа программа хүлээп алган. Ол программа тайбын, демократия болгаш социализм дээш демиселдиң оруун болгаш хевирлерин айтып турар. Англияның Коммунистиг партиязының чаа программазы Британияның болгаш оон колонияларының ажылчы чоннарын ажылчы массаларның ядарангай түренги байдалын кезээде узуткаар, улуг капиталистиг монополияның экономнуг болгаш политиктың тергиндээшкинин чок кылыр дээш, улустун чазааның эрге чагыргазын тургузары дээш, социализмни тургузары дээш демиселче кыйгырып турар.

А. КОЧЕТКОВ.

Дөрт күрүнелерниң даштыкы херектер министрлериниң оралакчыларының баштайгы чөвүлел хуралы

ПАРИЖ, (СЭТА-ның тускай хорр:). Март 5-те өкпе-оңнуг ордуның бажыңынга Даштыкы Херектер Министрлериниң Чөвүлелиниң хүн айтырыын чогаадып кылыры-биле чыылдырган ССРЭ-ниң, Франциияның, АКШ-тың болгаш Великобританияның даштыкы херектер министрлериниң оралакчыларының баштайгы чөвүлел хуралы ажытынган.

Чөвүлел хуралга киржип турарлар: ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министириниң оралакчызы А. А. Громыко, Франциияның даштыкы херектер министерствозунуң чиңгине секретари А. Пароди, Катышкан Штаттардан — элчин Ф. Джессеп, Великобританиядан — даштыкы херектер министириниң парламент оралакчызы Э. Дэвис.

ССРЭ-ниң төлээлериниң составында— А. И. Лаврентьев, В. С. Семёнов, А. П. Павлов; Франциияның төлээлери— Ги Де ла Тирнель, Р. де Мартери, Сейду; АКШ-тың төлээлери — Ч. Болен, П. Лекгофф, Брюс; Великобританияның төлээлери—А. Маллет, Д. Гаррисон.

Дөрт күрүнелериниң төлээлери ээлчег-биле даргалаарын дугуржуп алган. Бир дугаар хуралды А. Пароди даргалаан. Бо баштайгы чөвүлел хуралдың корачаңгыс сорулгазы болза, Даштыкы Херектер Министрлериниң Чөвүлелиниң ам болур хуралының хүн айтырыын чогаадып алыры болуп турар деп Великобританияның төлээлекчизи Дэвис медеглээн.

Барын чүк күрүнелериниң политиказын кандыг-даа агрессчи бодалдардан казытынган политика кылдыр бараалгадырын оралдажып турар болгаш улуг күрүнелериниң аразында харылзааларның баксыраанының бүгү чылдагаанын Совет Эвилелинге чүдүрер медеглелди Дэвис кылган. Бүгү делегейниң нарыыдаан байдалының чылдагааннарын тайылбырлаарын оралдашпышаан, Дэвис барын чүктүң эжелеп турар күрүнелериниң Барын Германияны катап чепсеглээрин боттандырып турар дугайында чугула айтырыгны ойуп каап турар. Великобританияның төлээлекчизи Дэвис Великобританияның, Катышкан Штаттарның болгаш Франциияның мурнундан дөрт күрүнелериниң Даштыкы Херектер Министрлериниң Чөвүлелиниң хүн айтырыынга моон адаанда төлевилелди киирген:

1. Бүгү делегейниң Европада туруп турар нарыыдаашкынының чылдагаанарын көөрү болгаш Совет Эвилелиниң болгаш АКШ-тың, Великобританияның болгаш Франциияның аразында ёзулуг болгаш үр харылзааларны экижидерин хандырар чугула хемчеглерни алыр.

2. Хамаарышпас болгаш демократтыг Австрияны катап тургузарынга керээни доозары.

3. Германияның чаңгыс эвин катап тургузарынга хамаарылгалыг айтырыгларны болгаш тайбың керээни белеткээри.

ССРЭ-ниң төлээлекчизи А. А. Громыко бо баштайгы чөвүлел хуралдың сорулгазын Даштыкы Херектерниң Министрлериниң Чөвүлелиниң сессиязын чыылдырар дугайында айтырыг талазы-биле совет чазак болгаш АКШ-тың, Англияның болгаш Франциияның чазактары ноталар солчуп турган үезинде тодаргайлатынган деп медеглээн. Даштыкы Херектер Министрлериниң Чөвүлелиниң ажылы кандыг угланыышкын-биле чоруурунун хамааржыр чүве төлээде, дөрт күрүнелериниң министрлериниң чугаалашса чогуур айтырыгларны тодаргайлап алыры чугаа чок деп Громыко чугаалаан. Совет чазак бодунун сөөлгү ноталарынга Германияның чепсээн дүжүрер дугайында айтырыг талазы-биле бодунун бодалын шагда-ла илередикен. Германияның чепсээн дүжүрер болгаш Германияны катап чепсеглээрин болдурбас дугайында Потсдам дугуржулгазын күүседири Европага тайбыңның херээн быжыглаарынга болгаш харын-даа Великобританияның, Франциияның болгаш АКШ-тың тускай төлээлекчилериниң чугаалап турары нарыыдаан байдалды кошкадырынга онза улуг ужур-дузалыг деп үүвени совет чазак барымдаалап турар.

Бүгү делегейниң нарыыдаан байдалының дугайында харыысалганы Совет Эвилелиниң кырынга чүдүрер деп Великобританияның төлээлекчизиниң оралдажыышкынының бүрүнү-биле бүдүмче чогун Громыко көргүскен болгаш «ССРЭ-ниң чепсектиг күштериниң агрессиязындан» коргуушкун дугайында Дэвистиң хоп-меге медеглелин буруу шапкан.

Великобританияның чазаа кандыг-даа агрессчи бодал чок деп Великобританияның төлээлекчизиниң чугаазы-биле канчап-даа чөпшээрежип болбас деп Громыко айыткан. Хөй чепсек бүдүрүп үндүрер чоруктун артында, Великобританияның болгаш чамдык өске күрүнелериниң чепсектиг күштериниң санын үзүктел чок көвүдедир чоруктун артында, Барын Германияның чепсектиг күштерин тургузары-биле, Германияны катап чепсеглээри-биле алдынып турар хемчеглериниң артында тайбың бодалдар чаштынып чыдар деп үүве-биле чөпшээрежири берге деп Громыко медеглээн. Хөй чепсек үндүрерин боттандырып турар күрүнелериниң талазындан бо үеде үүгле агрессияның айыылы бар болуп турар эвес, харын агрессчи чоруктуң ажыы-биле кылып турар күрүнелериниң бирээзи Великобритания болуп турары эки билдингир.

Германияның сепсээн дүжүрер дугайында Потсдам дугуржулгазын күүседири болгаш Германияны катап чепсеглээрин болдурбазы тайбыңны быжыглаарынга болгаш дөрт күрүнелериниң аразында харылзааны экижидеринге улуг ужур-дузалыг деп совет чазаа санап турарын Громыко уламчылап чугаалаан.

Совет чазактың саналы-биле алырга, Даштыкы Херектер Министрлериниң Чөвүлелиниң хүн айтырыынга моон адаанда айтырыглар кирген турар ужуруг деп санап турарын Громыко айыткан:

1. Германияның чепсээн дүжүрер болгаш Германияны катап чепсеглээрин болдурбас дугайында Потсдам дугуржулгазын дөрт күрүнелер күүседир дугайында.

2. Германия-биле тайбың керээзин чарарын дүргедедир болгаш оон-биле чергелештир Германиядан эжелел шериглерни үндүрер дугайы.

3. Европада байдалды экижидер дугайы болгаш дөрт күрүнелериниң,— ССРЭ-ниң, АКШ-тың, Великобританияның болгаш Франциияның чепсектиг күштерин кызырарынче доп-дораан кирер дугайы.

Даштыкы Херектер Министрлериниң Чөвүлелиниң сессиязының хүн айтырыынга совет төлээлериниң сүмелеп турары бир дугаар айтырыгның ужур-дузазы болза, дөрт күрүнелер оода чадаарда Потсдам дугуржулгазының талазы-биле тускай хүлээлгени алырын тодаргайлап турар деп Громыко чугаалаан. Бо хүлээлгелер күүсетинген турар ужурлуг. Совет чазак санап турары ындыг-дыр. Бо хүлээлгелерни күүседири болгаш герман милитаризмниң катап төрүтүнерин болдурбазы болза, бүгү делегейниң тайбыңын болгаш айыыл чок чоруун хандырарынга улуг ужур-дузалыг болгаш Европаның улустарының, оон иштинде герман улустуң эргеажыктарынга хамааржып турар.

Германия-биле тайбың керээзин чарарын дүргедедири болгаш оон-биле холбаштыр Германиядан эжелел шериглерни үндүрери улуг ужур-дузалыг болуп турар. Дөрт күрүнелер бо талазы-биле боттарынга тускай хүлээлгелер алгандан бээр беш чыл эрткен. Бо хүлээлгелер күүсетинмээн. Германия чартынчак хевээр артып калган. Герман күрүнениң чаңгыс эвин демократтыг болгаш тайбың үндезиннерге үндезилээш, катап тургузар сорулга шиитпирлетинмээн.

Европага байдалды экижидер дугайында болгаш дөрт күрүнелериниң чепсектиг күштерин кызырарынга доп-дораан кирер дугайында айтырыг база-ла ол хире ужур-дузалыг деп Громыко уламчылап чугаалаан. Бир эвес бо чөвүлел хуралда киржип турар Великобританияның болгаш өске-даа чурттарның чазактары чаа дайынның айыылын чайладырынга тайбыңны быжыглаарынга ёзулуг сонуургалдыг болур болза, ону херек кырынга көргүзер болгаш дөрт күрүнелериниң чепсектиг күштерин кызырар дугайында айтырыгны Министрлер Чөвүлелинге чугаалажырын чөпшээрежип алыр таарымчалыг байдал оларда бар. Барын чүктүң үш күрүнелери советтиң бо саналын ханчаар көөрү болза, Европада байдалды экижидер, бүгү делегейниң нарыыдаан байдалын кошкадыр болгаш бир талазында Совет Эвилели-биле болгаш өске талазында бо чөвүлел хуралдың киржикчилери—өске-даа күрүнелер-биле харылзааны кайы хире экижидер деп сларның бодал турарындан көстүр.

Громыконун чугаазының соонда АКШ-тың болгаш Франциияның төлээлекчилери хуралды хаарын сүмелээннер.

Дараазының хуралы март 6-да хүндүскүнүн 3 шакта болур.

Лейбористиг партиияның медеглели

ЛОНДОН. «Дейли геральд» солун Барын Германияның чепсеглээшкинин лейбористиг партиияның канчаар көрүп турарын айыткан медеглелди парлап үндүрген. Ол медеглелде айтып турары, «Ниити европейжи камгалал планнарынга Германияның киржилгезин», Барын Германияны барын болгаш Соңгу-атлантик эвилелинче киир тыртып алырын лейбористиг чазак үнелеп көрүп турар. «Ол чорук, проблеманың чаңгыс-ла практиктиг шиитпирлели болур» деп лейбористиг чазак санап турар.

(СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының март 7-де дамчыткан медээзинде чугаалап турары болза:

Улустуң армиязының кезектери кыдат эки-турачылар-биле кады мурнунда-ла ээлеп алган туруштарын быжыы-биле тудуп турарлар.

Фронтунуң төп участогунга Улустуң армиязының кезектери март 7-де дайзынның ийи батальонун бүзээлээннер. Ол тулчуушкуннарга Улустуң армиязының кезектери дайзынның 683 солдаттарын болгаш офицерлерин чок кылган болгаш балыглаан.

Ол-ла хүн Сеул районда Улустуң армиязының кезектери дайзынның ийи самолёдун аңдара аткан.

* * *

ПХЕНЬЯН. Кореяның улус-демократтыг республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының март 8-те медээлээни болза:

Улустуң армиязының кезектери кыдат эки-турачы отрядтар-биле кады мурнунда ээлеп алган туруштарын быжыы-биле тудуп турарлар.

Төп фронтуга Улустуң армиязының кезектери ол черлеринге ужур-дузалыг тулчуушкуннарны чорутканнар.

Сеул уунга Улустуң армиязының кезектери февральдың 24-тен март 7-те чедир дайзынның 75 танкаларын болгаш 233 автомашиналарын чок кылган.

(СЭТА).

Мобилизация дугайында англи эрге-чагырганың дужаалынга малай аныяктарның удурланыышкыны

ПЕКИН. Сингапурдан келген медээни Синьхуа агентилелиниң дамчыдып турары болза, Малайяда англи колонийжи эрге-чагырга малай улустуң национал-хосталгалыг шимчээшкининге удур демиселдиң армиязынче малайжыларны күш-биле мобилизастап турар. 1951 чылдың январьде англи эрге-чагырга шериг албанынче келдирерингe көрдүнген 20 муң малай аныяктарны мобилизастаарының дугайында дужаалды парлаан. Малай аныяктар ол дужаалдың күүселдезинге шиитпирлиби-биле удурланып, мобилизациядан ойталап турарлар.

Дүненин-не Сингапурнуң кудумчуларынга мобилизация дугайында дужаалдан ойталаарын кыйгырган хуудустарны аныяктар аскылап чоруп турар.

(СЭТА).

Америк эрге-чагырганың Японияда араатанзыг ажыл чорудулгалары

ШАНХАЙ. Япониядан кээп турар медээлер ёзугаар алырга Японияда америк эрге-чагырга Кореяда америк шериглериниң улуг чидириглери-биле холбаштыр болгаш балыгланган солдаттарга кудары-биле ханның четпейн турары-биле япон уругларның ханын алыр, шак ындыг араатанзыг чорукче кирип турарлар.

Ренго Дусин агентилелиниң медээлээни-биле чоокта чаа эрге-чагырганың дужаалы-биле Осака хоорайның Хигасигодзи эге школаазынга 400 уругларның ханын албадал анализ-биле алган.

(СЭТА).

Барын Германияда полиция кылдыр чажыртынган шериг кезектери

БЕРЛИН. Барын-Берлинниң полициязындан агрессчи шериг кезектери турузарының белеткелиниң дугайында материалдарны «Нейес дейчланд» солун парлаан. Барын Берлинниң полициязын боо-чепсеглээрин болгаш өөредирин үргүлчү чорудуп турар деп солун бижээн.

Ылаңгыя «албанның № 5 инструкциязы» Барын Берлинниң полициязын өөредир талазы-биле тодаргай айтыышкыннарны алган.

Барын Берлинниң полициязынче мурнунда офицер турганнарны, гитлержи полициянын болгаш армияның унтер-офицерлерин болгаш анаа шериг турганнарны үргүлчү келдирип турар. Оон сорулгазы болза, Барын Берлин полицияны дүрген белеткээрин хандырары болур деп солун дыңнаткан.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редактор
О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

Кызыл хоорайда чурттап турар Багаткина Анна Николаевна Прокопьевск хоорайның Серов кудумчузунун № 5 бажыңының 8 дугаар квартиразында чурттап турар бодунун ашаа—Куртуков Семен Михайловичиден чарлыр мен деп келгениниң херээн область судунга көөрүн чарлап тур.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Щетинин кудумчузу, бажың 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62; харыысалгалыг редакторнуң орлаанчызының, партия амыдыралының, культура болгаш амыдырал литература болгаш үрен-үүл кылдыстерниң —3—88; харыысалгалыг секретарының—3—68; промышленность болгаш транспорт, недоо ажыл-агай, иштин информация, үлеп-түр болгаш транспорт, чаа кылдыстерниң, бухгалтериянын—3—65.

Б00624 Облкүүкомнуң типографиязы